

Orienteeruja

nr. 7/76

november 2003

Talve oodates

MM-Maastikud Rootsis - Seiklused Zemgale metsades
Koku suur võidujooks suurte kaljude taustal - **Kas meie kaardid** on hästi loetavad?
TA OK Rogain Kolgakülas: Risti kantakse kahekesi

7...8

MM- Maastikud:

Tuleva aasta orienteerumisjooksu maailmameistrivõistlused peetakse Eestile küllaltki lähedal — Rootsisis. Eesti koondise liider Olle Kärner vaatleb, mida tuleks sealsetest maastikest teada ja missuguseid oskusi treenida.

VM 2004 ORIENTERING 11-19 SEPTEMBER SVERIGE VÄSTERÅS

Järgmise numbriga kaastööde viimane tähtaeg: 1. detsember 2003. a

Orienteeruja 7/76 november 2003

Eesti Orienteerumislidu perioodiline väljaanne, ilmub aastast 1994

Väljaandja: EESTI ORIENTEERUMISLIIT <eol@spin.ee>
www.orienteurumine.ee Regati 1, 11911 Tallinn;
a/a 221002100295 Hansapank; tel/faks 06398681

Peatoimetaja: Jürgen Einpaul <jyrgen@treenet.ee>
Tamme tee 4 Aaviku küla Rae vald 75301 Harjumaa;
tel 06034515, 056450571, faks 06034516

Esikaas: foto Harry Veide

Kolleegium: Sixten Sild, Maret Vaher, Ruth Vaher, Kaidi Oone, Monika Järveoja

Orienteeruja üksikmüük: Mati Poom — Tallinnas, Põhja-Eestis ja suurematel üleriigilistel võistlustel;

Tiina Oras — Tartu neljapäevakutel; üksikuid numbreid saab osta ka EOLi kontorist Pirita Regati 1

Orienteeruja üksiknumbri hind 25 kr

PRINTCENTER

TRÜKIB ORIENTEERUJAT

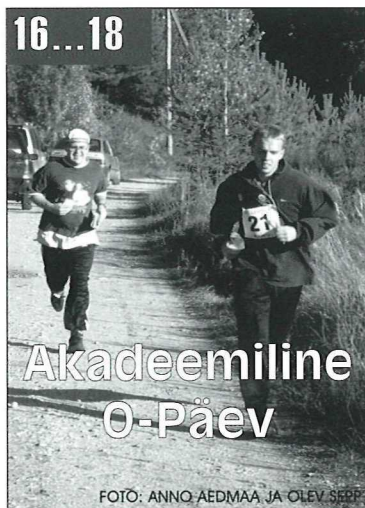
12...13

KOKU JOOKS II
suur võidujooks

FOTO: KATRIN VILU

16...18

Akadeemiline
O-Päev

FOTO: ANNO AEDMAA JA OLEV SEPP

presidendi veerg

orienteeruja 7/2003

Kümme aastat

Leho Haldna

EOL president

09.11.2003

Kümme aastat tagasi toimus EOLi aastakoosolek Tartus. Aastaid EOLi president olnud Kalju Vaikjärv oli otsustanud ameti igal juhul maha panna. Kuid Kalju oli hädas endale järglase leidmisega. Orienteerujad, kes oleksid sellega hakkama saanud, ei olnud neil segastel aegadel nõus ühiskondlikku tööd tegema. Poliitikuid pole Orienteerumislit huvitanud ja orienteerujad pole neid eriti otsinudki. Orienteerumislidu president on alati olnud "mees metsast".

Tegin tookordsele aastakoosolekule sõna otseses mõttes "meest metsast" kui panin oma kandidatuuri presidendivalimistele üles ja võitsin. See oli tollele ajale iseloomulik, et usaldati nooremaid, veidi üle 30-aastasi mehi. Kuigi nad oma tööks valmis ei olnud. Neil oli aga tahtmine midagi ära teha. Mul on seda tahtmist jätkunud juba kümneks aastaks. Kuigi vahepeal on motiveeritus olnud äärmiselt madal.

Loen EOLi juhtimises murranguliseks uue põhikirja vastuvõtmist 1997.a üldkogul Vinnis. Enne 1997. aastat toiminud klubide volikogu oli oma aja ära elanud ja arengu piduriks muutunud. Uus, seadusandja-nõudel tehtud põhikiri andis võimaluse tõeliseks juhtimisreformiks. Üldkogu poolt valitav juhatus osutus palju töövõimelisemaks kui jutulaadaks muutunud volikogu.

Viimasel kuuel aastal on meil olnud kolm juhatuse põhikoosseisu. Enamik juhatusse kuulunuid on oma ühiskondlikku tööd südamega teinud. Välja on kujunenud juhatusesisene tööjaotus ja iga juhatuse liige töötab oma valdkonna eesmärkide saavutamise nimel. Tahaks eriti ära märkida Tarmo Klaari tööd infotehnoloogia arendamisel, Maret Vaheri panust kvaliteetajakirja "Orienteeruja" loomisel ja Kolla Järveoja pühendumist JWOC-2003 organisatsiooni ülesehitamisel ning võistluse edukal läbiviimisel.

Sel sügisel on tulemas uued juhatuse valimised. Kevadel vastuvõetud põhikirjamuudatused annavad võimaluse valida juhatusse kuni 9 liiget praeguse 7 asemel. Loodan, et üldkogul jätkub kandidaate selleks, et uude juhatusse saaks valitud 9 aktiivset liiget. Tööpöld on valitutel piiratu!

SISUKORD

+	EOL juhatuse otsused.....	4
	Lugejaküsitlus.....	4
	Võru-Meridians-TuMe klubimats....	14
	Püsirajad.....	18
	Välismaalt.....	18
	O-ja kalender.....	20
	Kent Olssoni orienteerumistee:	
	II osa.....	22
	Kaardid ja rajad... 	25
	Auhinnaküsitlus... 	28
	Multisportlased	
	Läti sügis.....	29
	Tulemused.....	32

Reklaami ja tulemuste avaldamise hinnad:

1. Eesti o-võistluste tulemuste avaldamine (EOL-i liikmetele):

1.1 kuni 100 võistlejat	50 kr	1.4 kuni 500 võistlejat	300 kr
1.2 kuni 200 võistlejat	100 kr	1.5 üle 500 võistleja	400 kr
1.3 kuni 300 võistlejat	200 kr		

* kahepäevased võistlused +50%, 3-päevased +75%, 4-päevased +100%

2. Eesti o-võistluskutsete avaldamine (EOL-i liikmetele):

2.1 suurus kuni A7	50 kr	2.3 suurus kuni A5	200 kr
2.2 suurus kuni A6	100 kr	2.4 suurus kuni A4	500 kr

* korduskutse avaldamine -30%

3. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed):

3.1 suurus kuni A7	Eesti 100 kr	Välismaa 200 kr
3.2 suurus kuni A6	Eesti 200 kr	Välismaa 400 kr
3.3 suurus kuni A5	Eesti 400 kr	Välismaa 800 kr
3.4 suurus kuni A4	Eesti 800 kr	Välismaa 1600 kr

tagakülg:

3.5 suurus kuni A5	Eesti 500 kr	Välismaa 1000 kr
3.6 suurus kuni A4	Eesti 1000 kr	Välismaa 2000 kr

* kordusreklaami avaldamine -30%, mitmekorde reklaami avaldamise hinnad ja kõik muud soodustused kokkuleppel EOL-iga <eol@spin.ee> tel 6398681

* kõik tulemused, kutsed ja reklaamid tuleb esitada toimetajale digitaalsel kujul adressil <jyrgen@trefnet.ee>

In memoriam

KALJU TIIK

Kalju oli see mees, kes tõi Harjumaale orienteerumise, koroonamängu ja kurniviskamise. Teatud eluperioodil oli orienteerumine talle elustiiliks, nagu mõnedele meist see siiani on või mõnedele saab kindlasti olema. Kuid Kalju oli rohkem kui orienteeruja, ta oli Spordi Mees. Harju rajooni- ja maakonnalehes oli tal igal nädalal oma kirjanurk, mis paljude arust oli liiga orienteerumis-keskne.

Olid ajad, kui võistlustele sõit, võistluseks registreerimine, stardiks loosimine ja stardiprotokollide koostamine tehti kõik samal hommikul enne starti ning õhtul ei mindud üle Eesti laiali enne, kui tulemused teada ja auhinnad käes olid. See oligi orienteerumine 30–40 aastat tagasi. Nädalalõpu päevad olid täis orienteerumist ja seda tegevust jätkus tollal hommikust õhtuni. Aja viitmise pärast nurisejatele vastas Kalju: ma olen nädalalõpu orienteerumisele planeerinud, ma ei riku seda kiirustamisega ära.

Kalju oli läbi ja lõhki Harju mees. Kui esimestel aastatel Jüriöö-jooksu korduvalt väljasuremisohu ähvardas, oli Kalju see, kes ütles: "Harjakate üritust me välja surra ei lase". Parimaks Jüriöö-jooksu avamiseks pidas ta tõrvikute viimist Padise kloostri torni. Suurimaks löögiks oli talle ajaloo-doktor Sulev Vahtre artiklist avastatud fakt, et Jüriöö "protokollid" hävisid Stockholmis 1697. aastal kuningapalee suurtulekahjus.

Harju teatenaiskondade nelikvõitu Eesti meistri-võistlustel Kūkal 1982 pidas ta Harju orienteerumise suurimaks õnnestumiseks ja arvas: "See enam ei kordu...". Ta oli kolka-patrioot, kuid haare oli tal mastaapne.

Kalju poolt käima lükatud Orienteerija oli Orienteeruja-lehe eelkäija. Seal oli kõik täpselt kirjas. Eriti hoolas, täpne ja isegi pedantne oli ta võistlustulemuste jäädvustamisel — statistikule tüüpilised iseloomujooned. Abivalmis oli ta ka, ja oma orienteerumis-sõpru häтта ei jätnud, lisaks veel suurepärase mäluga — harjakate suurteod spordiradadel jäid talle iseenesest elu lõpuni meelde.

Kes Kaljuga läbi ei saanud, oli sisult spordivaenulik inimene. Neist vaatas ta mööda. Sporditõde oli talle kõige suurem tõde, selle tõe eest seisid ta kui kalju, vaenlasi tal ei olnud.

Igalt inimeselt on midagi õppida, Suurelt Harjakalt aga meil kõigil.

TÕNU RAID
EESTI ORIENTEERUMILIIT

EOLi juhatuse otsused

31.10.2003.a (54. koosolek Võsul)

298. Kinnitada EOLi 2003.a edetabel ja autasustada edetabelivõitjaid 22.11.2003 Põlvas toimival EOLi üldkogul:

Üldedetabel: H21 — 1.Olle Kärner, Sportnet 2.Sixten Sild, Võru 3.Marek Nõmm, Tammed

Üldedetabel: D21 — 1.Kirti Rebane, Tammed 2.Anu Annus, Peko 3.Viivi-Anne Soots, Tammed

Võistlusklasside edetabeli parimad:

H12 — Kenny Kivikas, Ilves	D12 — Kerstin Uiboupin, Võru
H14 — Uku Rooni, Orvand	D14 — Karmen Alnek, Võru
H16 — Timo Sild, Võru	D16 — Ly Trei, Kobras
H18 — Alar Assor, Kobras	D18 — Kadri Uiboupin, Võru
H20 — Jürgen Einpaul, Tammed	D20 — Eveli Saue, Ilves
H35 — Neeme Loorits, Kape	D35 — Meeli Kerem, M.A.R.U.
H40 — Tiit Tali, Ilves	D40 — Marje Viirmann, Rakvere
H45 — Rein Rooni Orvand	D45 — Eha Tolm, Orvand
H50 — Andres Käär	D50 — Liivi Parik, Otepää
H55 — Ülo Vainura, Tammed	D55 — Viiv Rebane, Orion
H60 — Georg Sooberg, Võru	D60 — Ira Saar, Ilves
H65 — Ain Relo, Tammed	D65 — Ilse Uus, TON
H70 — Harry Heinrichsen, Jõhvikas	

299. Kinnitada EOLi 22.11.2003.a toimival üldkogul autasustavate parimate sportlaste ja EOLi toetajate nimekirja (vt lisa)

08.11.2003.a (interneti teel)

300. Kinnitada EOLi üldkogu 22.–23.11.2003 päevakorra projekt (vt.lisa)

12.11.2003.a (interneti teel)

301. Esitada üldkogule järgmised otsuste projektid:

1. Üldkogu kodukorra projekt (vt lisa)
2. Öise raja EMV korraldamise lõpetamisest alates 2005.a (vt lisa)
3. EOLi 2004.a liikmemaksu kehtestamise projekt (vt lisa)
4. EOLi 2003.a audiitori määramise projekt (vt lisa)

Orienteeruja lugejaküsitlus 2003

Järgmise aasta 23. aprillil saab Orienteeruja kümneaastaseks — aja-kirjana on neist ilmutud kolm. Et tuleval aastal veel paremini kaasaja nõuetele vastata, kahekordistub Orienteeruja värvikülgede arv — see tähendab rohkem kaarte/analüüsimaterjali ja ka lihtsalt ilusamat välimust. Samuti lõpeb võistlustulemuste igas numbris avaldamine — need on palju kiiremini intenetis saadaval. Kogu aasta tulemused trükitakse ära koos viimase numbriga ilmuvast tulemustelisas.

Seoses eelpoolmainituga — rohkem värvikülgi ja tulemuste asemel rohkem sisu — ilmub Orienteeruja järgmisel aastal 6 korda — märtsis, mais, juunis, augustis, septembris ja novembris. Et ka lugejail oleks võimalik lehes kirjutatava osas kaasa rääkida, ootame kõigilt kaasamõtlemist järgmiste küsimuste ainetel:

1. Missugused teemad on saanud käesoleval aastal liiga palju tähelepanu/leheruumi?
2. Missugustel teemad on teenimatult täiesti kõrvale jäänud?
3. Missugune artikkel (artiklid) jäi käesoleva aasta Orienteerujatest kõige positiivsemalt meelde?
4. Kuidas hindad tänava ajakirjas toimunud muutusi?
5. Mis häirib Sind Orienteeruja juures kõige rohkem?
6. Kuidas saaksid ise Orienteeruja juures abiks olla?

Kuni 15. detsembrini aadressile jyrgen@trenet.ee või Tamme tee 4, Aaviku küla, Rae vald, Harjumaa 75301 vastanute vahel loosime traditsiooniliselt välja Orienteeruja 2004. aasta tellimuse.

Tagasivaade hooajale 2003

OLLE KÄRNER

Järgnev on Olle Kärneri tagasivaade hooajale 2003 — ettevalmistuse algusest MM-ini. Loodan kirjutisega anda Eesti o-publikule pildi oma tegemistest ning heal juhul aidata ka neid huvilisi, kel tahe spordis kõrgemale tõusta. Ma ei ütle, et oleksin oma treeningute või tulemustega lõputult rahul, aga loodan, et ehk on siit kellelgi midagi õppida. Mul on hooajast paar korralikku tulemust — see võib olla tõend, et midagi pidin ma õigesti tegema. Vaatlen järgnevas vaid füüsilist ettevalmistust ja ei tee juttu o-tehnilisest, kuna see läheks liiga keeruliseks.

Hooaeg 2003 kandis endas peaaesmärgina augustikuist MM-i Šveitsis, tähtsuselt teise võistlusena oli kavas konkurentsilt ülitugev Põhjamaade MV, mis peeti mai alguses. Muud võistlused olid 6-pallisel skaalal juba tähtsusega alla maksimumi.

Kui tavaliselt olen ettevalmistushooajaga alustanud novembri esimestest päevadest, siis mullu läks pisut teisiti. MK-sari lõppes 5. oktoobril, nädal hiljem tuli osaleda veel Eesti MV pikal rajal ning omakorda kaks nädalat hiljem hooaja viimasel võistlusel Rootsis. Mõõdusid veel vaid tühised viis päeva ning oktoobrist sai november. Sel hetkel ei olnud ma valmis treeningkoormusi tõstma. Lubasin endale paar kergemat nädalat, et motivatsioon taastuks. Kuu lõpuks olin end märkamatuks käima saanud — sissejuhatav periood sai läbi. Aeg oli treenima hakata.

TÖINE DETSEMBER — MÄRTS

Detsembriga alustasin viiekuust teekonda Põhjamaade MV suunas. Kavas oli veebruari keskpaigani harjutada Eestis, teha siis pikem lõunalaager ning aprilli algusest minna Rootsi. Sisustasin oma harjutuskava MM-i silmas pidades. Viisin võimalikult palju jooksutreeninguid läbi mägisel maastikul. Lisaks olid Šveitsile mõeldes programmis veel jõutõusud ning harjutused jõusaalis, et jalad mägedeks valmis oleks. Jaanuaris sai vist liigseltki lumes joostud, sest põlved hakkasid valutama ja jooksmine muutus kohati võimatuks. Pidin plaanitud rohkem suusatama.

Põlvevaludest päätsid mind ilmselt nii tabletikuur kui soojemasse kliimasse harjutama kolimine. Veebruari keskpaigast kuu

mine! — on üks igavesti tore asi. Olin pidurid pealt ära võtnud, et endal minna lasta. Hispaaniast naastes oli detsembri algusest möödunud 106 päeva. Olin sel perioodil teinud 184 treeningut (keskmiselt 12 tr/ndl), olin olnud terve ning treeninguvabu päevi polnud võtnud. Ja tulemust ei tulnud kaua oodata.

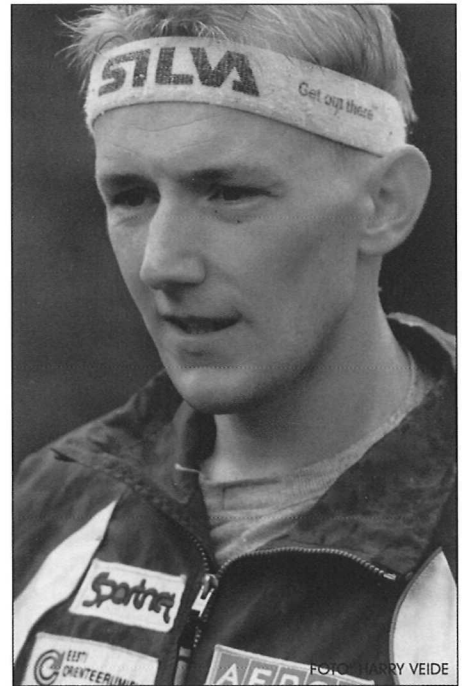
Vaid kolm päeva pärast lõunast naasmist sõitsin nädalavahetuseks Rootsi harjutama. Olin väsinud, aga pidi ju treenima... Tagasi tuln palavikus ja täiesti jõuetult. Peab tunnistama, et haigestumine tuli mõnevõrra ootamatult, sest ma pole just tihti haige. Põlvevalude järel oli see ettevalmistuse teine tagasilöökk.

Seitse haiguspäeva tegid märtsist neljakuulise tsükli nõrgima kuu. Jooksin siis 40 treeninguga 615 km. Detsember oli möödunud koormustega kohanedes (588 km jooksu + 89 km suuska) ning jaanuar (330 + 488) ja veebruar (374 + 389) "tänu" põlvedele pisut palju suusatades. Kokku märkisin nelja kuu peale 251 treeningtundi. Umbes 93% sellest oli oluline osa, st vastupidavustreening (jooksmine, sh orienteerumine ning suusatamine).

Pea siinkohal ka märkima, et ma ei pea kilomeetrit orienteeruja treeningus väga objektiivseks näitajaks. Võin lõunalaagri põhjal tuua kaks näidet. Ühel nädalal sai joostud palju teid mööda (232 km), teisel palju orienteerutud (162 km). Arvud näitavad küllalt erinevat koormust, mis on muidugi vale — koormus oli enam-vähem sama. Ja kui veel suusatamine sammu patta lükata, saame mingi summa, mida on raske defineerida. Loomulikult pole ka tund päris objektiivne mõõdupuu (1h jooksu pole sama, mis 1h suusatamist). Aga ma ei oska

aega väldanud lõunalaager pakkus palju muudki positiivset — teine keskkond, võimalus orienteeruda jms teigi Hispaaniareisist üliõn- nestunud ettevalmistus- etapi.

Ometigi libastusin ma samal kohal, kus aasta varem. Ma ei olnud märganud õigel ajal puhata. Detsembri algusest saadik olin sattunud treenimisest järjest suuremasse vaimustusse, tundes, et enda igapäevane proovilepanek — mitte oimetuks pinguta-

ka midagi paremat siinseks lühikeseks ülevaateks välja pakkuda.

APRILL — VALMISTUMINE PÕHJAMADE MV-KS

Tagasi treeningu juurde. Märtsikuise nädalase haiguse järel vajasin veel üht nädalat, et töövõime taastuks. Seejärel suundusin Rootsi, et ülejäänud aprillist seal veeta. Kui märtsis oli oluliselt tõusnud o-treeningute osakaal, siis nüüd tõusis ka nende intensiivsus.

Aprill tähendas treeningute kvaliteedi tõusu ning võistlushooaja algust, küll mahtu oluliselt langetamata. Tegin kuus starti ja kõik sujus oodatult. Enesetunne oli väga hea, o-tehnika klappis peaaegu laitmatult. Viimane võistlus enne PMV-d näitas, et seis on koormustest hoolimata super. Ootused olid päris kõrged, sest tundsin, et olen jõudnud uuele tasemele. Kiire kosumine haigusest tekitas taas tunde, et puhata polegi vaja. Ühe päeva aprillis (594 km) siiski jätsin vabaks.

MAI — JÄLLE HAIGE!

Oleks vist pidanud rohkem jätma. 2. mai oli kevadhooaja tipp hetk, Põhjamaade MV tavarada. Päev enne pöördus enesetunne tund-tunnilt aina viletsamaks, õhtul näitas kraadiklaas 37,6. Järgmisel päeval tuli võistlemise asemel koju sõita. Ei olnud hea meel. Pidin loobuma ju ka lühirajast ning teatevõistlustest.

Sel korral pääsesin nelja haiguspäevaga, kuid kodus ei püsinud kuidagi. Mul oli endale üht-teist tõestada. Nädal pärast nina norgus Rootsist lahkumist saabusin sinna tagasi. Sedapuhku Sundsvalli (mäed kutsusid!), et teha üks korralik treeningnädal. Elasin oma viha harjutades välja, veetes

ALGUS LK 5

kuuel päeval Sundsvalli mägiste metsade vahel 20 jooksutundi. See tundus üsna raske, aga ma sain millestki piinavast lahti. Enamgi veel, järgmisel päeval võitsin 4,5 minutiga ühe keskmise tasemega Rootsi võistluse. Õige tunne oli tagasi!

Balti meistrivõistlused läksid tuksi, Eesti MV lühirada korda. Mai sai läbi ja olin seisuga rahul. Tegin taas kuus starti, treeningmaht oli üldises plaanis langenud (476 km), neli haiguspäeva, üks puhkepäev.

JUUNI — ALGAB ÜLIOLULINE PERIOOD

MM-ini jäi juuni algusest umbes kaks kuud. Oli väga oluline leida õige tasakaal intensiivsete ning rahulike treeningute vahel, et kahe kuu pärast vormis olla. Olin Šveitsis harjutanud eelmisel aastal kahel korral, ka tänavu oli veel kaks laagrit plaanis, seda ettevalmistuse viimases osas. 2. juunil algaski esimene neist. Alguses Itaalias, pärast Šveitsis treenisin peaaegu eranditult MM-i lühirajaga sarnastel maastikel, mis oli ka selle laagri eesmärk. 10-päevane tsükkel möödus edukalt. Maht oli väike (kuum!) — ca 2h jooksu päevas, kuid intensiivsus hea. Enesekindlust tõstis väikse krossijooksu (8 km) võistluse võitmine Davosis.

Kaks päeva pärast laagrit võistlesin Soomes Jukolal. 13. aeg viimases vahetuses näitas, et treeningud pole mulle veel halba teinud. Nädal hiljem võistlesime koondisega Lätis. Nüüd oleks pidanud koju jääma, sest vaimselt väsinuna ja tujutult Cesise metsades ringiuitamine polnud parem treening kui olnuks kerge sõrk Vapramäel. Seda enam, et kahe päeva pärast, 24. juuni varahommikul ootas taas lend Šveitsi. Sedapuhku läksin harjutama MM-i tavarajaks. Siia laagrisse mahtus kaheksa edukat treeningpäeva, sh üks võistlus. Sain taas juurde pisut enesekindlust, olles kogu Šveitsi paremiku (peale hiljem maailmameistriks tulnud Bühreri) osavõtul peetud jõuproovil kiireim — kui mitte arvestada minu jaoks sel hetkel vähetahtsat tõsiasja, et jäin starti üle 50 minuti hiljaks. Juuni oli oma nelja stardi, 492 kilomeetri ja kahe puhkepäeva-ga hea kuu.

JUULI — VORMI OTSIMINE

Päev pärast Šveitsist saabumist, 3. juulil osalesin Ilvesteatel, et oma klubi spordimehi mitte hätta jätta. Panin end üsna nigelas-se seisu. Ma ei mäleta, et mul viimastel aastatel oleks võisteldes nii vilets enesetunne olnud, nagu sel päeval. Hea, et sain lühima vahetuse. MM-ini jäi kuu aega. Ilvesteate teine päev oli parem, kuid kaugel nt Jukola-tundest. Pidasin seda väikest mõõna ajutiseks.

Oli jäänud veel vaid üks raskem treeningnädal. Leidsin hea harjutamisrütmi ning seis paranes kiiresti, hakkas tekkima tõeline lennutunne. Ettevaatlikuks tegi vaid kohati-

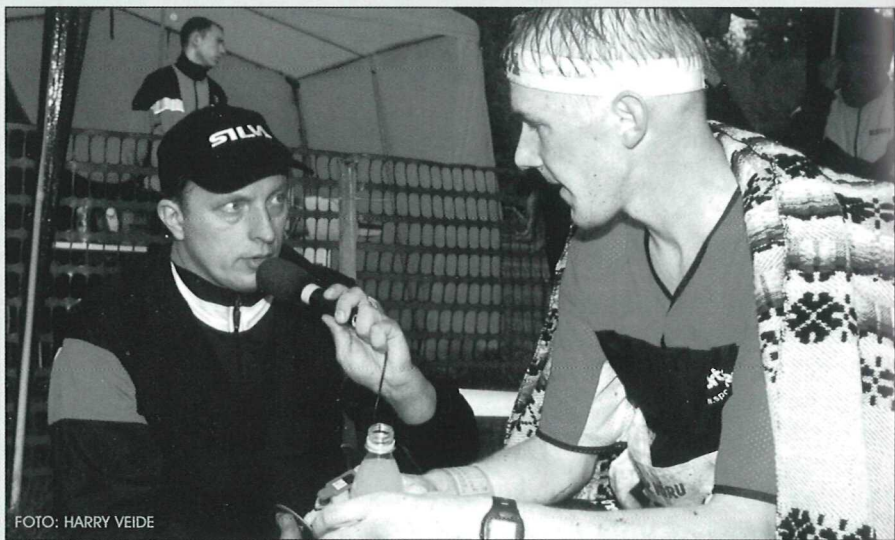

FOTO: HARRY VEIDE

Olle Kärner peale tänavust EMV lühiraja võitu intervjuud andmas

ne nõrkus — nt 4EST-il tehtud kahest stardist esimene oli nagu elevandi trepist üles lükkamine. Nädal möödus üldjoontes hästi, 165 km valdavalt naudingut.

Jäid veel kolm nädalat, mis möödusid kergust otsides. O-Ringenil startisin mitte tulemuse pärast, vaid taseme kompimiseks, sest vajasin võrdlust maailma tippudega, et teada, kus ma olen. Nädal Rootsis kinnitas, et seis on parem kui kunagi varem. Kümme-kond päeva enne MM-i nägin, et neid, keda ma heal päeval võita ei suuda, polegi enam kuigi palju.

Enesekindlust kõigutas vaid O-Ringenil saadud jalatrauma. Kaks päeva ei saanud joosta, kui võistlusteni oli jäänud pisut üle nädala. Viimased seitse päeva harjutasin vaid teedel, püüdes treenimisel leida tasakaalu vajaliku ning võimaliku vahel. Läbisin juulis kokku 503 km, võtsin vigastuspäevadele lisaks ühe puhkepäeva ning enesetunne oli endiselt väga hea. Oli vaid üks küsimus: kas jalg mägisel vastu peab?

Õnneks pidas. Tõsi, oma abi osutasid kindlasti ka tabletid. Ma ei tea, kas olnuksin võimeline enamaks 12. ja 10. kohast, kui jalatraumat poleks olnud. Vaevalt, sest vorm oli tõesti väga hea ja ega ma võistluspinges valu ei täheldanud.

Kindlasti võib spekuloida, mida võinuksin saavutada ideaaljooksudega. Aga ma jätan oma "oleksid" kasutamata, sest see poleks konkurentide suhtes aus — neil võivad olla taskud hoopis suuremad "oleksid". Nii peangi oma tulemustega rahul olema. Ühte võib öelda: neid mehi, kes lühiraja pronksi enda omaks peavad, on ilmselt paarkümmend. Aga me peame võtma mütsi maha Öystein Kristianseni ees, sest tema oli see, kes medali endale napsas!

MM-iga minu o-aasta suuresti lõppes. Jõudsin veel vaid korra Rootsis võistlemas käia. Vigastus süvenes talutamatuks. Septembri algusest praeguseni (novembri keskpaik) pole saanud teha suurt muud peale

elementaarse taseme hoidmise, tegeledes nt ujumise, jalgrattasõidu jms.

Läbisin jooksujalu hooaja peale kokku pisut üle viie tuhande kilomeetri ning lisaks suusatasin umbes tuhatkond. Olin aastas 11 päeva haige ning kaks kuud vigastatud. Võib küsida, kas 600 h ning kuus tuhat kilomeetrit on minu jaoks optimaalne treeningmaht? Pean ilmselt veel mõned aastad harjutama, et sellele küsimusele vastata. Maailma tippmeestel on koormused väga erinevad. Jani Lakanen (tänavu tavaraja 7. ja teate hõbe) harjutab minust kuuldavasti umbes 100 h vähem, Björnar Valstad (tava 6. ning lühi hõbe) aga ilmselt üle 200 h rohkem. Mahust ilmselt veel raskem küsimus on intensiivsete treeningute osakaal ettevalmistusperioodil. Kindel on ainult üks — suund on intensiivsuse tõstmisele. Kuidas täpsemalt, vajab veel palju mõtlemist ja katsetamist.

Praegu, kui peaks käima sissejuhatav periood järgmise hooaja ettevalmistuseks, olen sunnitud ootama vigastusest tervenemist. Saan korralikult harjutama võibolla alles veebruaris. Eks siis juba järgmisel hooajal ole näha, mida väiksem treeningkoormus kaasa toob. Seniks kõigile teistele: andke tuld!

Lõpetuseks kasutan head võimalust tänada toetajaid, kes seisid hea selle eest, et sain MM-ettevalmistuse teha oma prima äranägemise järgi. Suured tänud eelkõige minu klubidele — Sportnetile ja OK Roslagenile, kes on mind aidanud nii finantsiliselt kui kõikvõimalikul muul moel. Samuti tänan üliolulise panuse eest Aerocit ja Eesti Kultuurkapitali. Ka Kalevi, Hekoteki ning OilExpressi tulek suvel kogu koondist abistama on igati kiiduväärne, loodame tulemusi vastu pakkuda juba järgmisel aastal. Suur tänu kõigile!

Järgmine peatus: Västerås!

OLLE KÄRNER

Nüüd, kus o-jooksu maailmameistrivõistlusi peetakse igal aastal, on MM-idel käik justkui trammisõit suurlinnas. Vaevalt saad peatusest minema, kui juba järgmine ukse taga ootamas on. August 2003, Šveits ning Rapperswil on ajalugu. Õige pea, 2004. aasta septembris peatub maailma paremik Rootsis Västerås. Seega on ülim aeg üle vaadata, mida svenssonitel meile pakkuda on.

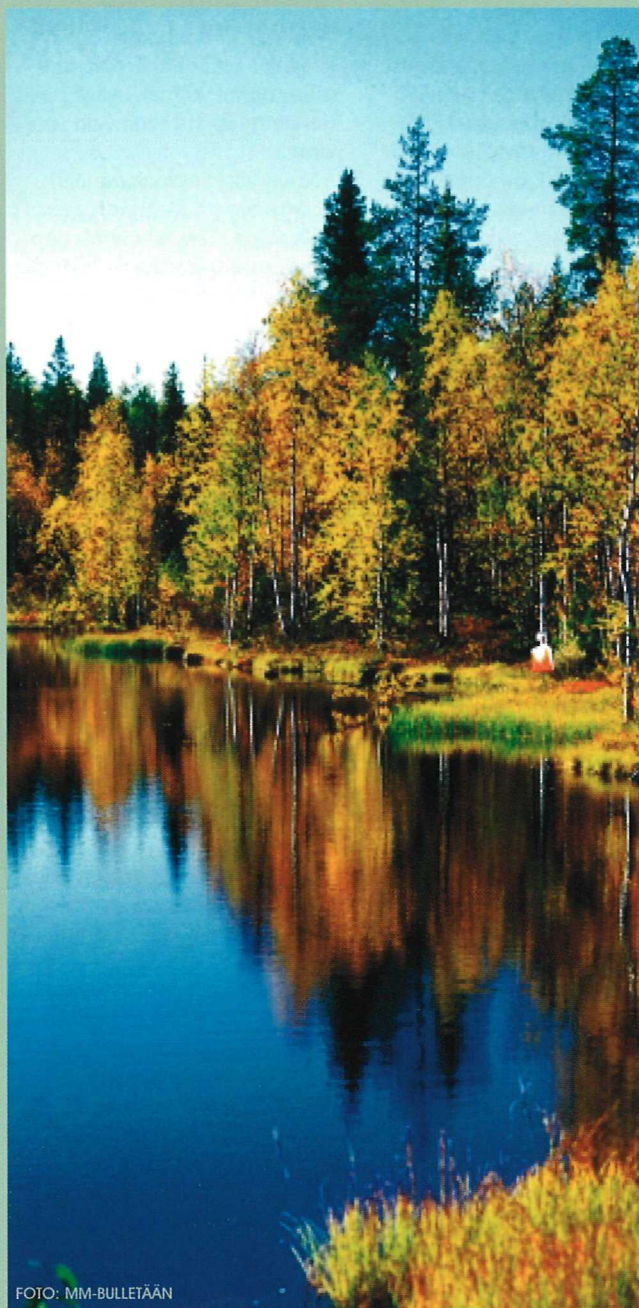

FOTO: MM-BULLETAAN

MM-linn Västerås jääb Stockholmist sajakonna kilomeetri kaugusele läände. Sealsed maastikud ei tohiks Eesti paremikule mingiski mõttes tundmatud olla. Skandinaaviast rohkem võistelnud ning treeninud koondlased on kindlasti kohanud sarnaseid maastikutüüpe nii Soomes kui ka Rootsis. Seetõttu pole ka tarvilik siinkohal neid metsi lähemalt kirjeldama hakata — kes võistelnud nt mõnel Tiomilal või 2001. aasta O-lingenil Upplandis, on saanud üsna lähedase pildi sellest, mis MM-il ees ootamas. Peamiselt Soomes võistelnule on küllap raskem kohanda kaardi kui maastikuga, sest rootslaste ja soomlaste kaardistusstiilid on erinevad. Midagi ülikeerulist siin muidugi pole, vajab vaid natuke harjumist.

MM-maastikke ei hakanud siin kirjutises distantsidest lähtuvalt kuidagi liigitama, kuna nad on Eestist vaadatuna vägagi sarnased (teistest erineb vaid linna lähedases pargis joostav sprint).

KAARDIANALÜÜS!

Eesti koondis tegi esimese ühise treeningkogunemise Västerås oktoobri alguses. Lühikese laagri järel oskab loodetavasti iga osalenu vastata küsimusele: "Kuidas on mul vaja trennida, et neil maastikel väga hästi joosta?" Vaadates seejärel kodus läbi viimaste aastate kaardid ning selgitades vigade liikide alusel (vales suunajooks, puuduv *attack point*, tempovahetuse ignoreerimine, häiriv kaasvõistleja jne) enda o-tehnika nõrgemad küljed, oleme valmis valima harjutusi, mis aitavad meil paremaks saada. Põhitähelepanu all peaks loomulikult olema kaardid, mis MM-il pakutavatele võimalikult sarnased.

Kuivõrd allakirjutanu ei suuda ka parima tahtmise juures välja pakkuda kõigile sobivat harjutuskava, siis ta sellest katsest loobub, üritades järgneva isik-

like kogemuste põhjal ning põgusalt kolleegide liikumisteid uurinuna nimetada koondise olulisemad o-tehnilised probleemid Västeråsi võistlusi silmas pidades.

1. KOMPASS!

Kiire kaardianalüüsi järel kerkib küsimus: "Kas me jookseme ilma kompassita?" Ei, me jookseme kompassiga, aga tundub, et me ei oska seda toredat asja kasutada. Kindel on see, et me pole nii head kaardilugejad, et päris ilma suunanäitajata hakka saada. Me teeme palju suunavigu.

Maastikud on MM-il detailiderohked ning osati väga väikeste kõrguste vahedega. Siin on kompassist palju abi. Pole otsest vajadust kaardilt kogu kribu välja lugeda, kuigi väga hea, kui seda täiskiiruselt suudame. Kompass aitab nii mõneski kohas keerulise osa vahele jätta, et kaugemal asuvasse selgelt eristatavasse objekti nõ kinni joosta.

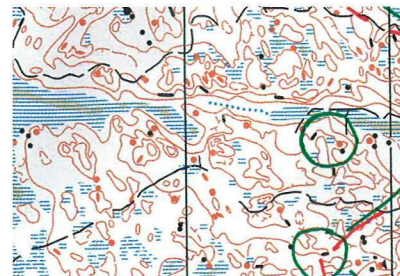
Lisaks on neil maastikel, kus rohkelt sarnaseid objekte, lihtsad tulema ka samastamisvead. Halvemal juhul võib sadu meetreid kõik ideaalselt klappida ka vales suunas. Ainult et õiget KP-d pole seal, kus seda oodatakse...

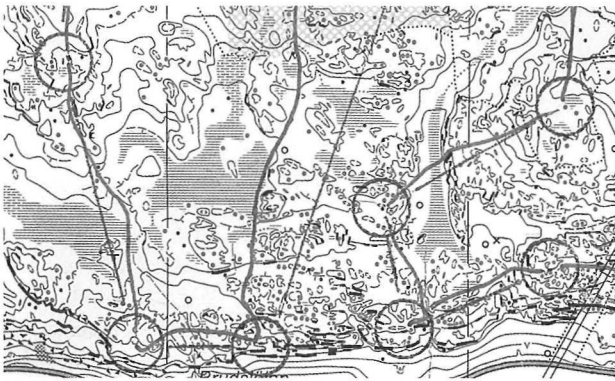
Et kompassijooksu harjutada, ei pea me Rootsi minema. Seda saab väga edukalt ka kodumaal trennida. Peaksime võtma tehnikaharjutuste kavva kindlasti suunalõigud, miks mitte isegi suunakolmnurgad, kus oluline ka sammude lugemine — oskus, mis MM-maastikel marjaks ära kulub.

2. KAARTI KINNI!

Et tagada o-tehnika tasakaalustatud areng, ei piisa mõistagi ainult laitmatust kompassijooksust.

JÄRGNEB LK 8

ALGUS LK 7

On vaja oluliselt tõsta taset, kus suudame ühtlase kaardilugemise, takerdumata, nii et pea jalgadele jalgu ei jää, läbida tehniliselt keerukad alad, olles 100% kaardis kinni. Punktivõtt detailsetel Västeråsi maastikel saab olla sujuv ja kiire ainult siis, kui oleme valmis kaardilt kõik täpselt välja lugema ning saadud pildi maastikuga ühildama.

Seda taset võib tinglikult nimetada nn riskivaba liikumise piiriks või kindla peale jooksuks. Mida kõrgema tasemega sportlane, seda kõrgem on nimetatud tase. Tundub, et meil on siin palju arenguruumi — vaadates kasvõi kõikvõimalikke eeljooksudega võistlusi, kus sportlasel on konkurentsivõimelise füüsilise vormi juures vaja teha finaali pääsuks veatu, näiteks 95-protsendilise võimsusega jooks. Aeg on näidanud, et meie oleme oma riskivaba jooksuga selgelt alla 95 protsendi võistlustempost. Seda taset

on vaja tõsta.

Mida võiks harjutuste poolelt proovida? Kaardist täiesti lahti olles võiks abiks olla joonejooks, mis vähemalt allakirjutatu alati hädast välja on aidanud. See toob hästi kaardi külge tagasi. Samm edasi peaks olema tempo tõstmine, kasutades nt o-intervalle. Viimased võiks olla 5–10 minutit pikad lõigud, kus tehniliselt raskel maastikul on palju KP-sid. Nii on äärmiselt oluline, et oleksid saajaprotsendilisel kaardis kinni ja keskendunud. Erinevalt kompassijooksu harjutamisest saame MM-maastikel sujuvat liikumist harjutada vaid kohapeal.

3. TEMPOVAHETUS!

Maa ilma tippude kiirused on neil maastikel suured, meeste arvestuses on parimate tempo arvatavasti kuskil 5–5,5 minutit kilomeetri kohta. Paljud tippudest suudavad kogu võistluse objekthaaval kaarti lugeda, paljud jooksevad osa maad “augus”

end täpselt enne olulist kohta kaarti lugedes. Mõlemal juhul on tähtis ka tempovahetus.

Tempovahetus ei tähenda siin tingimata füüsilist käiguvahetust lihtsamates kohtades (eliidil on tempo kõrge peaaegu igas rajalõigus), küll aga o-rütmi muutust, mis avaldub eredalt pike-matel lõikudel. Tihe kaardilugemine, mis aitab läbida edukalt lühilõigud, jätab meid siin häta. MM-maastikel, mis on võrdlemisi lamedad, hea joostavusega ja kus kiireim tee kulgeb tihti otse, tuleb osata suuremaid juppe korraga lugeda. Pikkadel etappidel pisdetaile järjest jälgides kipume kaotama liikumise sirgjoonelisust, lisaks anname aega ära kaardi vaatamisega. Oskus ampsata suuri tükke on raske tulema (lõpeb sageli kaardist lahti põrumisega, mille järel tuleb vastata valusale küsimusele “Kus ma olen?”), aga Rootsi MM-maastikel väga oluline. Veel raskem on eri o-rütmide vahetamine vastavalt olukorrale, aga see kõik on õpitav.

Pole raske järeldada, et suutmaks võistlustel pikkadel lõikudel hoogu üleval hoida, peame vastavat elementi ka treeningul harjutama. Lisaks sellele, kujundades treeningraja eri o-rütmidega etappidest, saame kombineerida mitmekülgse tempovahetust ergutava harjutuse. Sedaigi saame trennida vaid kohapeal Västeråsis.

Kindlasti võime enesekriitilise pilguga vaadates oma o-tehni-

kas veel palju arendatavat leida, aga ka juba nimetatud kolme elemendi sihikindlale treenimisele keskendudes peaksime MM-il esitatavateks o-ülesanneteks hästi valmis olema. Maailma tippu see meid muidugi ei vii, kaugeltki mitte. Meid kummitab veel kindlasti tehniline oskamatus kivisel maastikul tipudega sama osavalt ja kiiresti joosta. Ning reeglina oleme olnud ka füüsiliselt viletsamad. Samas on ka siin kõik treenitav.

Et harjutamisest võimalikult palju kasu lõigata, peame asjadele süsteemsemalt lähenema ning endale teadvustama, mida me siis treeningus arendada soovime. Minnes lihtsalt metsa orienteeruma, seame me lati liiga madalale. Enda ja kaaslaste võistluste hindamine stiilis: “Jooksin/jooksin nõrgalt, oleks võind paremini panna!” ei vii kaugele. Meil on parema tulemuse nimel võimalik väga palju ise ära teha, kui seda vaid soovime.

Novembri keskpaigast jääb järgmise aasta MM-ini kõigest 300 päeva. See tähendab tippvõistluseks valmistajale loetud 300 x 24 potentsiaalset treeningtundi. Jääb vaid loota, et kõik meie parimad suudavad selle lühikese aja sihipärase harjutamisega sisustada. Siinkohal ei saa jätta võimalust kasutamata väikseks kihutustööks: “Pane see ajakiri nüüd käest ära ja mine jooksmale!”

FOTO: HARRY VEIDE

Marek Nõmm: Oska üldistada!

Võiks arvata, et Soome ja Rootsi maastik lühidalt öeldes on „üks kivi ja kalju kõik“. Ka mina arvasin kunagi nii. Olles jooksnud küllaltki palju Soomes ja väga vähe Rootsis, siis peale MM-i luurelaagrit muutus minu arvamus selles osas täielikult. Peamine erinevus seisneb just kaardis. Kui Soomes olen harjunud häda korral otsima iga tipukest kaardi pealt, siis Västeråsi ümbruse kaartide pealt seda ei pruugi leida. Kaardistajad olid kasutanud väga palju üldistust. Esimene treening kujunes kaardi ja maastiku kokkuvõimisel päris keeruliseks. Peale paari treeningut sai selgeks milliseid objekte mööda tuleb orienteeruda. Kõlvikupiirid osutusid näiteks vägagi selgeteks. Samuti suured ki-

vid, mida Eestis ei julge kohe kindlasti orientiiriks võtta, on ikka väga suured, sellised mida Kalevipoeg naljalt paigast ei nihuta. Ja veel üks oluline detail, mille avastasin võistluseelisel kiirematempolisel treeningul. Kiirema tempo peal joostes tegin vähem vigu. Ilmselt kiirema tempoga joostes hakkab orienteeruja ka ümbrust lihtsutama ja nii on kergem maastiku ja kaarti kokku võia. Seda just pikemate etappidel, kus iga pisike objekt ei oma nii suurt tähtsust.

Teise olulise asjana tooksin välja jooksu kiiruse. Eliitorienteerujad jooksevad siiski väga kiiresti. Pika nuputamise peale leidsin ka sellele vastumürgi — selleks tuleb trennida!

Kolga(ta) tee ehk Risti kantakse koos

PwC-teami seiklused TA OK Rogainil Kolgakülas

DAG AINSOO

Kõik algas sellest, et Tõnis tuli ühel ilusal päeval minu töölaua juurde ja tegi ettepaneku TA OK Rogainil osaleda. Kuna olen viimastel aastatel teinud ainult paar üle kahtunnist jooksu, pidasin mõtet hullumeelseks. Aga hullumeelsed ideed mulle meeldivad ning seega nõustusin eeldusel, et kui jõud otsa lõpeb, siis kõnnime.

P 49: Kaks alternatiivi, kas minna vasakult ringi või suunaga otse. Kuna edasiminekut mööda lagedat takistab kõrge rohi, aga mets on suhteliselt joostav, siis valime otsetee.

P 59: Taas kaks peamist valikut — paremalt, mis on lühem, kuid läheb lõpus läbi raba ja vasakult, mis on pikem, kuid laseb kasutada teed. Valime otsema variandi, lootes metsa ja raba heale läbitavusele. Siht oli õnneks hästi joostav ning sihinurgast asimuudiga punktile peale minnes tuleb lõppkokkuvõttes läbi metsa minna üsna vähe. Vasakpoolne variant osutus ca 30 sek pikemaks.

P 50: Etapp pakub ka nn halba valikut mööda täiskasvanud sihti, kõrge heinaga põldu ja läbi kahe suure kraavi. Meie aga läheme paremalt ringi.

P 40 – P 51: Reha-Klementsov läksid järjekorras 50-51-40-20. Esialgu tundub see variant natuke ebaloogiline.

P 20: Otsustame minna otse. Satume kaardil mitte kajastatud tuulemurdu, mille läbimine kulutab tohutult jõuvarusid. Kiirus on kadunud. Huvitav kas Reha-Klementsov äkki aimasid seda? Pekk-Jõepera tulevad mööda kraaviserva ja on läbinud selle etapi märgatavalt kiiremini.

P 30 – P 21: Peatuse ajal kaovad Pekk-Jõepera silmist. Teel 30-ndasse ei leia teed ja teeme talu juures kaare. 21-st kaldume natuke põhja poole.

P 21 – P 22: Punktist nr 21 väljudes üritame mõttetult rajaotsa leida, kaotades seeläbi aega. Männimetsa jõudes kasvab kiirus märgatavalt. Tehniliselt on etapid lihtsad.

TÕNIS ERM

See algas juba aastal 1999, kui TA OK korraldas nõ null rogaini, mis oli ühtlasi esimene rogaini võistlus Eestis. Hetkel, kui ma esimest korda sellisest ideest kuulsin, ma otsekui armusin selsse. Jõuproov, mida see 8-tunnine katsumus pakub, on ainulaadne ja ka orienteerumistehniline keerukus annab teistele matka- ja seiklusvõistlustele pikalt silmad ette. Nii olengi ma olnud igal sügisel startijate ravis, et kogeda, mida järjekordne väljakutse kaasa toob.

Et vältida sumpamist kõrges heinas, alustame sörkjooksuga kruusateel. Järgemööda hargnevad 400 võistlejat erinevatesse suundadesse. Paljud on siiski valinud sama alguse ja esimese punkti ümbrus kihab võistlejatest.

Tunne on alguses nagu orienteerumisvõistlusel ikka. Mõnus sörk, jalad kerged, maastik möödub lennates. Kord murrame metsa, kord jookseme ringi. Hästi õnnestub läbi sügisese nõgese väljamurre 50. KP-st. Raskemates tuulemurru kohtades kõnnime, et mitte end väga väsitada. Kitsekarja ehmatame liikuma. Tuju on kõrgel.

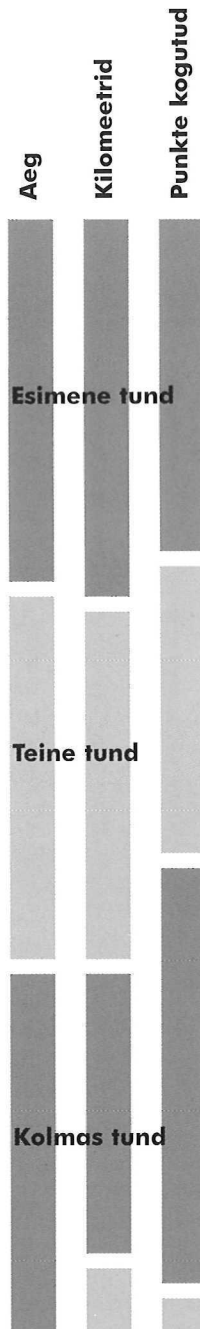
Liigume nelja võistkonna pundis: peale meie veel Reha-Klementsov, Pekk-Jõepera ja Hiie-Liister. Lätlased hakkavad tahapoole vajuma.

Läbitavus halveneb ja seltskonnast kaovad Hiie-Liister ning varsti ka Reha-Klementsov. Meeleolu püsib hea. Punktide läbimine on suhteliselt lihtne. Tempo — mõnus vaikne jook. Pekk-Jõepera kannul.

Oleme juba peaaegu KP-s nr 20, kui metsasihilt avaneb mitte just eriti rõõmustav pilt. Ees ulatub silmapiirini tuulemurd — muidugi, ega see silmapiir just eriti kaugel ei ole, sest mahalangenud puud varjavad selle ära. See rägastik annaks nii mõnelegi Lõuna-Eesti d_unglile silmad ette. Mina ei anna armu. Dagil on jalgades juba väsimus ja ta leiab oma esimesed mustikad.

Varsti tekib uus mure. On selge, et ilma peatuseta ma jätkata ei saa, kuna jalataldadel on hakanud hirmuäratava kiirusega kasvama vesivillid. Kolm minutit kulub teipimiseks. Edasilikumine on vaevaline, sest mets on tihe. Kipume vigu tegema.

Jätkame vigade tegemist. Õnneks läbitavus paraneb ja kiirus kasvab; koos kiirusega kasvab ka väsimus. Sööme banaanid, need on kotis pudrustunud, kuid vaatamata oma muljutud olekule maitsevad oivaliselt. Teele jäävad

P 52: Üritame vorstikujulisele künkale pihta saada ja see õnnestub, kuigi maastik on väga uimane ja raskemini arusaadav kui kaardilt tundub. Kuna ka läbitavus on kõrge kanarbiku tõttu raske, kõnnime ja kasutame võimalust kõndimise ajal esimeseks einestamiseks.

P 33 – P 54: Suhteliselt üksluine ja tehniliselt kerge. Saab kasutada rohkesti teede abi. Üritame jooksutempot säilitada, aga metsa all kohati jälle kõnnime.

P 32: Punktivõtmisel teeme vea — ei suuda leida õiget orvandit. Metsas on orvandeid suure mõõtkava tõttu oluliselt rohkem kui kaardil. Leiame kaks täieõiguslikku paralleelobjekti ning mõneminutilise otsimise järel ka punkti.

P 43: Oleme liikunud juba ligi neli tundi ja on selge, et me ei ole suutnud arendada loodetud kiirust. Teeme plaanidesse muutuse ja välistame kahe väärtusliku punkti võtmise (56 ja 55).

P 44 – P 38: Punkti 37 on pikk tee-etapp, kus lõpuosas teeme vaheldumisi ka kõndimisloike. Samuti võtame kõnni pealt teistkordse eine — tavalised võileivad. Tempovahetus ja kehakinnitus osutuvad märgatavalt kosutavaks ning tunni lõpus pärast energia-geeli manustamist, kasvab hetkeks ka kiirus.

P 57 – P 47: Teevalikuid siinkandis praktiliselt ei esine. Rabas kõnnime ja üritame suunaga punktile “pähe panna”. Oleme väga hoolsad, kuid sellele vaatamata kaldume veidi paremale ja jõuame välja laudteeni. “Joogipunktiks” on seekord laugas.

P 48 – P 27: Jätkame valdavalt joostes, laudteel on see kerge. Kraaviserval natuke kõnnime. Asfaldil kukub Tõnis kõhuli, kuid õnneks traumasid ei kaasne. Tunne on jalgadest kadunud.

P 26 – 58: Saavutame päris hea tempo ning ka orienteerumine on tehniliselt puhas. Hakkab tekkima lootus kõik plaanitud punktid ära võtta. 58 on väärtuslik punkt, kuid selle kättesaamiseks tuleb mitu korda vanades turbaaukudes kahlata.

P 36 – 23: Aeg tiksuh. Soost lahkudes on aega 30 min, võtta kp-d 24, 23 ja 34, umbkaudu 4,5 km. Me peame alustama jooksmist. Hoiame kogu aeg silma kaardil ja kellal, püüdes ennustada vajaminevat aega. Võistluskeskus on ka linnulennult kaugel.

P 34 – FINIŠ: Oleme jõudnud kõik plaanitud punktid ära võtta ja lõpuni vastu pidanud. Aeg: 7 tundi 55 minutit.

Surume üksteisel kätt. Ülim nauding tõsisest pingutus-est ja ideaalsest meeskonnatööst

võimas liivakarjäär ja suur hulk soosaari. Edasi jõuame Valgejõe orunõlvadele. Muretsen oma villide pärast, et kas need võimaldavad rada lõpuni joosta. Ilmnevad kurnatuse esimesed märgid.

Teedel löövad jalad tuld. Jõuame nüüd joogipunkti, kus ka võõpudeleid tangime. Rahvast liigub siin päris palju, enamasti vastassuunas. Ületame uuesti Valgejõe ja jätkame orunõlvade kammimist. Järsku meie ümbruskond lausa kihab orvanditest ja punktivõtmine leiab aset katse-eksitus meedodil. Orunõlv tervitab meid taaskord oma 30-meetrises järsus ilus. Teeme plaanidesse muutuse ja välistame kahe väärtusliku punkti võtmise. Kuid minna on veel palju — vähemalt üle poole maa.

Aina vähem näeb joostes vastu tulevaid inimesi. Meie aga jookseme ikka veel, endalegi üllatuseks. Iga jooksumm on nüüd samm võidu poole.

Viies tund algab jooksuga teel, edasi jookseme mööda teed, siis liigume mööda metsateed, millele omakorda järgneb kruusatee. Enne kui see asfaltteeks jõuab muutuda sööme võileivad, siis libiseb jala alt palk ja ma plartsatan põlvini veetee (Pudisoo jõgi) sisse ning varsti oleme taas kord liivateel. Tund lõpeb rabateega, mis sujuvalt sooteeks üle läheb.

Minagi leian oma esimese mustika. Suundume asimuudiga Viru rabasse, aga kuna suund on ebatäpne, siis palume noortelt neidudel abi. Kuna nende orienteerumistäpsus on sellel hetkel meie omast üle, siis juhatatakse meid ilusti punkti juurde.

Matkame Samblapõllu kaunite mändide all. Mina utsitan jooksuma. Dag heidab mulle vastsündinu mitterõõmsa pilgu. Hetkeks tekib mul kahtlus Dagi kõnevõimes. Neid kahtlusi Dag ümber ei lükkagi, aga jooksuma ta hakkab. Varsti möödame Pudisoo jõe kaldaid.

Vahepeal oleme ära tarbinud ka kaasavõetud energiašokolaadid, mis aitavad veidi meie jõuvarusid taastada. Külastame ka väikest raba, mis väärtuslikku punkti nr 58 peidab, kuid selle kättesaamiseks tuleb mitu korda vanades turbaaukudes kahlata.

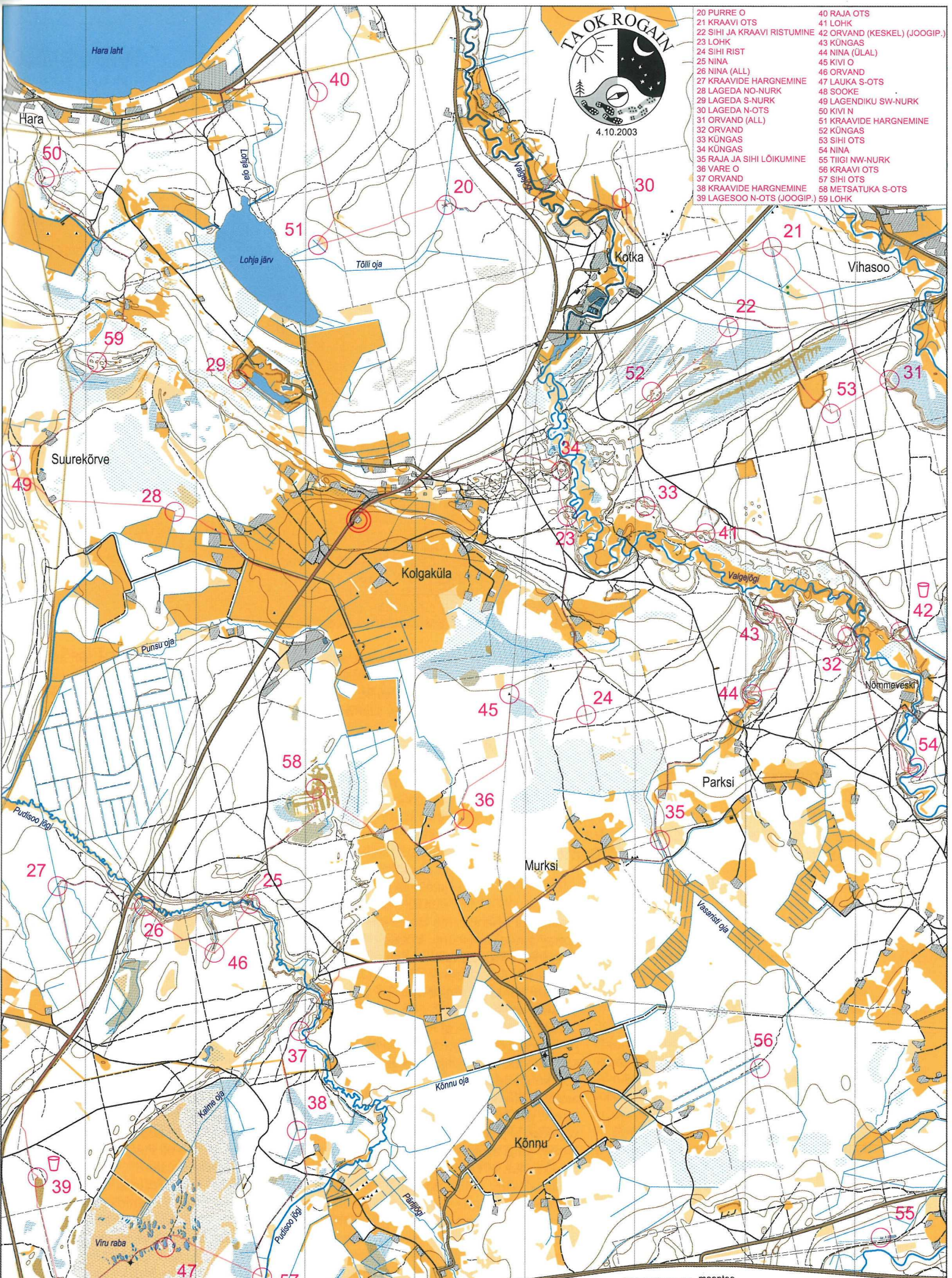
Kas me jõuame? Aega nagu oleks, samas maad on ka päris palju. Püüame käbedalt liikuda, kuid 45-nda punkti ümbruses on maastik nii raske, et jooksmisest pole juttugi. Aeg tiksuh. Müttame vaikselt rabas: oi-oi, sellise kiirusega ei jõua küll kuhugi. Käes on otsustav hetk: kas me suudame hakata jooksuma... Ütlen Dagile, et kui me suudame veel need punktid võtta, siis me võidame. Usk tiivustab.

Nüüd võib lõpuks peatuda — ja aju välja lülitada.

Graafik: Optimaalne oleks olnud täpselt 8 tunniga korjata ära 140 punkti ja selleks oleks tulnud läbida 67,6 km. Tegelikult jõudsim 7h 55min, 128 punkti ja 59 km.

- 20 PURRE O
- 21 KRAAVI OTS
- 22 SIHI JA KRAAVI RISTUMINE
- 23 LOHK
- 24 SIHI RIST
- 25 NINA
- 26 NINA (ALL)
- 27 KRAAVIDE HARGNEMINE
- 28 LAGEDA NO-NURK
- 29 LAGEDA S-NURK
- 30 LAGEDA N-OTS
- 31 ORVAND (ALL)
- 32 ORVAND
- 33 KÜNGAS
- 34 KÜNGAS
- 35 RAJA JA SIHI LÕIKUMINE
- 36 VARE O
- 37 ORVAND
- 38 KRAAVIDE HARGNEMINE
- 39 LAGESOO N-OTS (JOOGIP.)
- 40 RAJA OTS
- 41 LOHK
- 42 ORVAND (KESKEL) (JOOGIP.)
- 43 KÜNGAS
- 44 NINA (ÜLAL)
- 45 KIVI O
- 46 ORVAND
- 47 LAUKA S-OTS
- 48 SOOKE
- 49 LAGEDIKU SW-NURK
- 50 KIVI N
- 51 KRAAVIDE HARGNEMINE
- 52 KÜNGAS
- 53 SIHI OTS
- 54 NINA
- 55 TIIGI NW-NURK
- 56 KRAAVI OTS
- 57 SIHI OTS
- 58 METSATUKA S-OTS
- 59 LOHK

- asustus
- lage
- poollage, ralesmik
- liigniiske maa
- madal ja siirdesoo
- raba

- maantee
- sillutatud tee
- pinnaste
- rada
- metsasiht
- sügav vooluvesi
- kraav
- elektriliin

KOLGAKÜLA
 ROGAINI KAART
 1:30 000 H 5m

Stardirüsinast väljub võitjana
Peeter Pihl (Maanteeneelajad)

MIHKEL JÄRVEOJA

Väike o-võistlus

suurte kaljude ja tugevate võistlejate taustal

Kunagi varasügisel tuli mõnel OK Kobrase noorliikmel mõte korraldada teistele klubi liikmetele väike orienteerumise võistlus. Kuna samad noored on ka Eesti ühe suurima orienteerumise kajastava meediakanali — KOKU ajalehe omanikud/toimetajad, plaaniti kavandatavast võistlusest teha ühtlasi ka lehe reklaamüritus. Nii langetati otsus panna võistlusele nimeks KOKU II suur võidujooks (nagu näiteks ka WRC Neste Rally Finalnd või Suunto Games).

Eelmise aasta sügisel oli samalaadne üritus juba toimunud — võistkondi kogunes stardijoonel tookord tervelt 4, 1. novembril 2003 asusid Kiidjärvelt Põlva poole kihutama aga 30 võistkonda — plaan korraldada nn "väike o-võistlus" oli seega läbi kukkunud.

Kuna ühtegi teist o-võistlust me eeskujuks ei võtnud, tuli ühel õhtul, kui midagi muud teha polnud, välja mõelda oma võistlusreeglid: osaleda võivad kahe- või kolmeliikmelised võistkonnad, kes pidid terve raja koos läbima; võidab see, kes jõuab kõige kiiremini Kiidjärvelt tagasi Põlvasse; rajale minnakse ühisstardist. Et võistlusjuhend veidi ilusam ja luulelisem saaks, lisasime sinna ka selliseid lõike: *Rada läbib kaunist Ahja jõe ürgorgu ja Saesaare paisjärve ümbrust. Nägemata ei jää ka Taevaskoja suursugused liivakivipaljandid ja Mammaste maalilised suusamäed.*

Tavapärasest veidi erinev oli ka kaart (õi-

gemini kaardid, sest võistluse ajal kasutati 4 kaart, mille võistlejad stardis saama pidid. Neist kaks (Kiidjärve ja Taevaskoja) olid omavahel kokku liimitud ning kaks — Mammaste ja Põlva linna kaart eraldi. Kõik need panime ühte suurde kilekotti ja otsustasime võistlejatele kätte anda juba stardis. Selle taktikali-

se käiguga lahendasime kaardivahetuse korraldamise probleemi. Võistlusreeglid ja teised ilusad sõnad üheks juhendiks kokku kombineeritud, saatsime selle nii OK Kobrase kui ka or.teated meililisti ja jäime ootama reageeringut. Nagu arvata oli — ei reageeritud. Vaid mõned Kobrase noored olid valmis võistlusele osalema. Pikka aega oli registreerunud võistkondade arv 4 — sama mis eelmisel aastal. Sellisest vastukajast veidi masendatuna planeerisime valmis umbkaudse võistlusraja ja käisime punktikohti üle vaatamas. Kuigi algusest peale oli meid vallanud kahtlus, et Eesti osalejaterohkeimat võistlust sellest ei tule, lootsime vähemalt kümnet võistkonda stardijoonel ikka näha. Just seetõttu olime ka stardimaksu võimalikult väikse määranud, et nii Eesti vabariigi pensionärid kui ka merzude ja volvodega sõitvad noored seda võistlust endale võimaldada suudaksid.

Juba suhteliselt lootusetuna avasin 29. oktoobril oma kirjakasti, et vaadata, kas registreerujatele lisa on tulnud. Ja ennäe — hüppeliselt oli osalejate arv kerkinud 32 võistkonnani. Sama päeva trennis selle teate teistele asjaosalistele (nn korraldajatele) edastanud, jõudsime järeldusele, et vist tuleb asja tõsiselt võtma hakata — selle avastuse tegime kolm päeva enne võistlust.

Omamoodi väljakutseks osutus 32 kaardi komplekti kokkuliimimine ja nendele käsitsi raja pealekandmine. Samal ajal tuli ju tähelepanu pöörata ka erinevatele hajutusvariantidele ja sellele, et igale variandile võrdne arv võistlejaid saaks. Järelejäanud kolm päeva enne võistlust möödusidki liimimise ja joonestamise tähe all. Reedel (päev enne võistlust) läksime mina ja Alar (Assor) punkte maha panema. Samal ajal otsis Priit (Kuljus) sobivaid auhindu parimatele (tulult), Markus (Puusepp) aga joonestas.

1. novembril oli kõik suureks võidujooksiks siiski valmis. Suur rahvast pungil buss viis osalejad Kiidjärvele, kus võistlusreeglid veelkord üle seletati. Omapoolsed tervitusõnad lausis ka OK Kobrase president Kolla Järveoja. Ilm oli ilus ja Saesaare kaljud tõepoolest maalilised.

Stardijoonel ülesrivistatuna oli favoriite palju. Eelkõige tuleb mainida muidugi eelmise aasta tsemponvõistkonda **Kontrollask** koosseisus Martin Simpson ja Rauno Jõgeva, neile pakkus aga tugevat konkurentsi **SKM ja Mati** (Rain Eensaar, Mati Tiit). Panuseid pandi ka tiimidele

Võitjad olid ka poodiumil seistes silmnähtavalt rahul

FOTO: TIIT TALI

Käevibutus finišis võidab alati fännide südamed

Korraldajad valmistuvad mõtetes juba järgmiseks ürituseks

KoKu II suure võidujooksu tulemused:

1. SKM ja Mati	1.23.12
2. KT	1.27.39
3. Maanteeneelajad	1.27.40
4. Kaks Pool Trumbita	1.29.51
5. Raplamaa KoKutajad 1	1.36.19
6. Dali 1	1.36.32
7. Dali 2	1.42.51
8. Kontrolllask	1.47.07
9. Raplamaa KoKutajad 2	1.50.20
10. Augu Kummardajad	1.52.17
11. Kape Noored	1.53.00
12. OK KAPE 40	2.00.38
13. Da Gängsta	2.02.49
(parim naiskond)	
14. KVLK 2	2.03.23
15. KVLK	2.06.53
16. Jõgi	2.08.41
(parim segavõistkond)	
17. Kape 2	2.09.54
18. OK Võru	2.19.49
19. Loodusemees	2.28.56
20. Profid	2.35.47
21. Üks Müts (fotofinis)	2.41.41
22. A-rühm 1 (fotofinis)	2.41.41
23. Rajaleidjad	2.42.50
24. Kopra noored	2.53.39
25. Teine Mats	2.55.25
26. Kape 1	2.55.44
27. A-rühm 2	3.20.12
28. Golden Lady	3.53.58
29. 3 Musketäri	3.57.10
30. Muhv ja Kala	4.04.40

Kaks Pool Trumbita (Olavi Ottas, Riho Taba) ja **Maanteeneelajad** (Peeter Pihl, Jürgen Einpaul). Vana tõde aga on, et stardijoonel ei saa tiitliheitlusest otseselt maha kanda ühtegi võistkonda, seetõttu seisid joone peal favoriitidega sama sirgeselgelt nii **Golden Lady** kui ka **Profid**.

Läbi päevinäinud ruupori, mis hästi funktsioneerida ei tahtnud, oli minul au karjuda: "Start!" Seejärel tuiskas võistlejatehord üle Kiidjärve paisu metsa poole, kus nad juba teel esimesse punkti kolmeks hajutati. Taa-mal helkis päiksepaistes suur punane vesiveski ning loomulikult laulis oksa peal ka lõunamaale lahkumiseks hiljaks jäänud linnukene.

Juba joogipunktis oli olukord intrigeeriv. Esimese punkti hajutus oli oma töö teinud ja enamus põhisoosikuist veale sattunud. Väikese eduga võttis Saesaare tammi vahefinisi võidu tiitlipretendent SKM ja Mati ülalataja **KT** (Kaido Hallik Tiit Tali) ees. Edu järgmise grupiga oli juba üpris soliidne. Esimeses punktis oli seevastu täiesti ära eksinud eelmise aasta võitja Kontrolllask, kes saabus joogipunkti tüki aja pärast mitu kohta tagapool ja täiesti nõrduvana. See kõik oli aga alles eelmäng tõelisele võistlusele — läbitud oli ju vaid 1/3 trassist ning rajameistri sõnul ootasid nõ võtmepunktid alles ees. Meie lahkudes murdsid Saesaare paisult langevad veepiisad päiksekiiri ning kollased lehed, mis polnud varasemate külmade ilmadega maha langenud ja ära mädanenud, lendlesid õhus.

Finis paiknes Põlva Spordikeskuse ees, kuid veel enne lõppu oli üks punkt linna vahel, kus asus ka ametlik *pre-warning*. Seal sai-megi umbes 1.20 h peale starti järgnevat informatsiooni: "Jürgen Einpaul jooksis just mööda ja peale teda tuli veidi aja pärast Ottas..." Sellisest teatest sokeerituna kerkis õhku küsimus — kuhu olid jäänud kaks joogipunktis juhtinud võistkonda? Hetke pärast lahenes probleem aga ise, kuna nurga tagant ilmusid välja Rain Eensaar ja Mati Tiit. Ametlik *pre-warning* ei olnud liidreid lihtsalt märganud. Ajaga 1.23.12 võitiski KoKu meistritiitli SKM ja Mati. Mehed olid oma jooksuga silmnähtavalt rahul.

Huvitavamaks läks aga 4 minuti pärast, kui nägemisulatusse ilmus Kaido Hallik. Ja ainult Kaido, sest tema võistkonnakaaslast Tiit Tali polnud kuskil. Selle üle imestas ka Kaido, sest temagi pööras ringi ja otsis silmadega Tiitu. Oma seljatagant nägi ta aga hoopis tuulekiirusel lähenevat võistkonda Maanteeneelajad. Kaido oli silmnähtavalt hämmeldunud. Siis ilmus aga täiesti teisest suunast mäe tagant välja ka Tiit, kes otsis omakorda Kaidot. Mehed üksteist ei näinud, sest neid lahutas Põlva haiglahoone nurk, küll oli aga huvitav intsident nähtav finis olevale publikule. Piinliku olukorra lahendaski üks fänn, kes hüüdis Kaidole: "Jookse kiiresti, Tiit ka tuleb!" Seepeale algaski paelul lõpuspurt, sest olukorra pöördeisusest oli aru saanud ka võistkond Maanteeneelajad. Ometi suutis fänni õigeaegne hüüd päästa KT teise koha, jättes Maanteeneelajad ainult sekundiga kolmandaks (see ei olnud siiski võistluse napim

võit, sest 21. ja 22. koht jagati fotofinisi põhjal).

Eelmisel aastal triumfeerinud Kontrolllask jäeti tihedas konkurentsias alles 8-ndaks. Pettunud Simpson kommenteeris olukorda järgnevalt: "Kohe esimese punktiga tegime 5 minutit viga. Joosta ka ei jõudnud. Üleüldse võiks järgmine aasta võistlus klubisisene olla, siis ei tule nii palju tugevaid võistkondi kohale." Omapoolse üleskutse lasi lendu ka võitja Rain Eensaar: "Tiit Tali tuleks maha võtta. Ta ainult segas metsas teisi!" Nurinud võistkonna KT üle tuli veel teistelki. Siin on aga omamoodi süüdi ka võistlusjuhend, mis otseselt ei keelanud metsas võistkonnaliikmetel lahku minna (kuigi peaks ju olema elementaarne, et kui on võistkonnavõistlus peab võistkond ikka koos püsima).

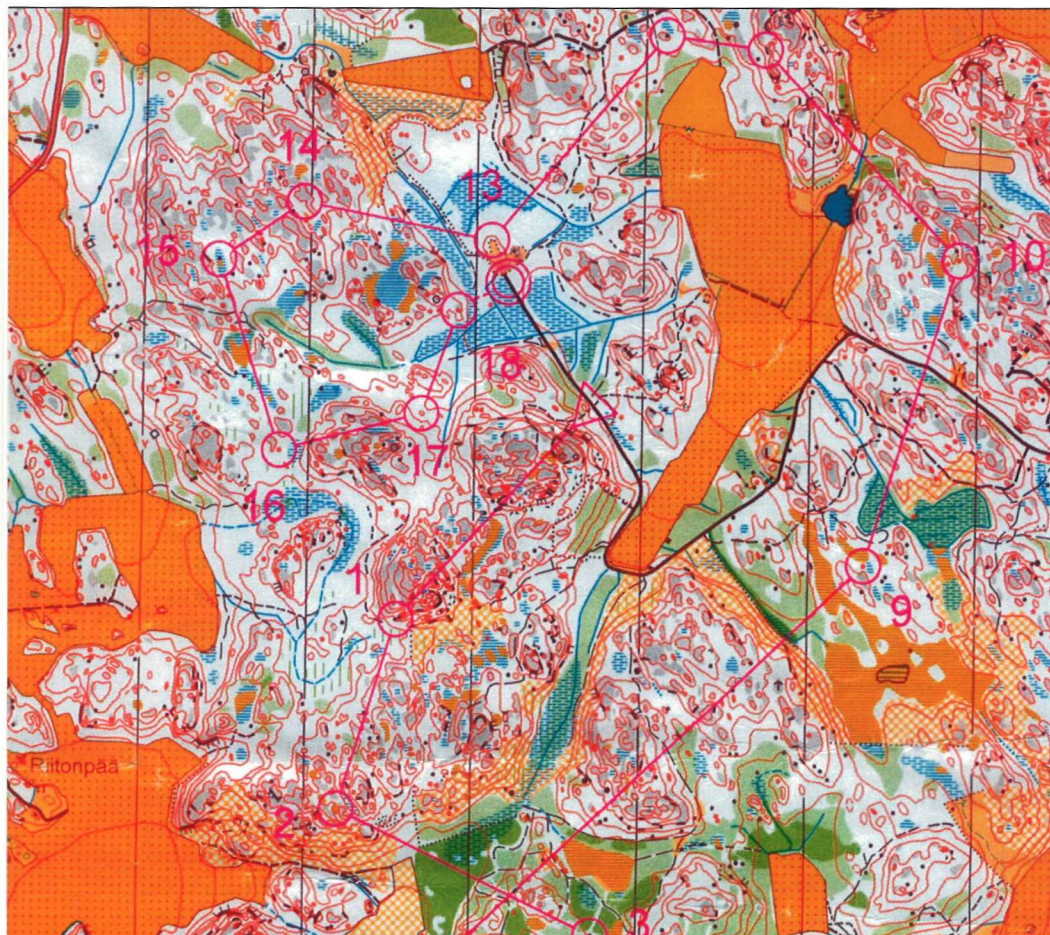
Kui stardist oli möödunud 4 tundi ja 5 minutit, olid kõik startinud võistkonnad õnelikult lõpetanud ja korraldajad said koju minna. Pärast paar päeva kestnud ootust, sai meile selgeks, et ka or.vestlus listis ei taba korraldajaid suur pahameelelaviin ja seetõttu saime suurjooksu kordaläinuks lugeda. Kes ütles, et Eestis pole piisavalt võistlustekorraldajaid ning vabatahtlikult võtab korraldajarolli enda peale vaid poolsegane või elukaage klubi? *Vihased Koprad* ja *Tabina maffia* tegutsesid täiesti vabatahtlikult ning emaorganisatsioonide poolset suunamist ei toimu. Juba käivad ettevalmistused järgmiseks suuremaks ürituseks — talviseks öiseks suundorienteerumiseks.

Paremal: Öine linnasprint

All: Tavarada

15 aastat o-sõprust

TAVARAJA TULEMUSED:

Rada — 6,85 km			
1. Toni Louhisola	TuMe	42.28	
2. Troy DeHaas	TuMe	44.09	+1.41
3. Sixten Sild	Võru	44.20	+1.52
4. Kristaps Jaudzems	Meridians	47.27	+4.59
5. Guntars Smitins	Meridians	49.16	+6.48
5. Jalkanen Jussi	TuMe	49.16	+6.48
7. Aigars Leiboms	Meridians	51.05	+8.37
8. Heiti Hallikma	Võru	51.16	+8.48
9. Janis Zamovskis	Meridians	51.43	+9.15
10. Ari Palo	TuMe	53.45	+11.17
11. Henri Eskola	TuMe	55.32	+13.04
12. Timo Sild	Võru	55.37	+13.09
13. Antti Knuuti	TuMe	56.22	+13.54
14. Tarmo Siimsaare	Võru	56.56	+14.28
15. Markku Mänty	TuMe	58.48	+16.20
16. Timo Varila	TuMe	1.02.43	+20.15
17. Juris Knets	Meridians	1.05.14	+22.46
18. Tuuli Mäeots	Võru	1.26.03	+43.35

Traditsioonid on selleks, et neist kinni pidada. Kui iga-aastase traditsiooni jätkamine ikka ja jälle toredaid elamusi pakub, siis on sellisel traditsioonil head sansid kauaks püsima jääda.

Üsna soliidse eani jõudis k.a oktoobrikuu viimasel päeval üks üsna ainulaadne o-võistlus. Nimelt toimus juba 15. korda asjaosaliste jaoks "Klubimatši" nime all tuntud kolmikkohtumine kolme riigi klubide vahel: OK Võru (www.okvoru.ee) Eestist, Turun Metsänkävijät (TuMe, www.tume.fi) Soomest ja Cesise Meridians (www.meridians.lv) Lätist. Võistluse korraldamise rööm liigub külakorda klubilt klubile ning seekord oli järjekord Turu meeste käes. Võrukeskel oli au teha seda eelmisel aastal, neli aastat tagasi jne. Nelja aasta eest valgustas üritust ka ajakirja "Orienteeruja" eellane ehk samanimeline ajaleht.

Lühidalt traditsiooni algusest — esimene üritus sai 1989.a teoks tänu tollase Võru klubilase Tõnis Haldna sõprussidemetele

Populaarse elefanti-juoksu osalejad stardijoonel

TEATEJOOKSU TULEMUSED:

2 x 3,3km

1. Tume I	43.08	6. Meridians II	52.01
2. Meridians I	43.13	7. Tume VII	53.48
3. Võru I	43.20	8. Tume III	60.55
4. Võru II	45.57	9. Tume 5	61.01
5. Tume II	48.28	10. Tume 4	62.55

Naantali linna tuleks veel suvitamagi!

FOTO: TARMO SIIMSAARE

mõnede TuMe jooksjatega. Soomes käimine oli siis "kõva sõna" ning "virolaste" esimesest külaskäigust kirjutas ja avaldas pilte isegi kohalik päevaleht. Eestlaste toetamine oli iga enesest lugupidava soomlase jaoks südameasi ning mäletan hästi, kuidas lisaks tavapärasele kaasatoodud viinapudelile äraostmisele juhutati meid laupäeva hommikul Turu kesklinnas asuvasse poodi "Suunnistajakauppa". Suurejoonelise zestiina lubati meil igäihel valida omale sobiv paar uusi, naeltega orienteerumissusse! See ilus kollaste VJ-de paar seisis mul veel tunamullu kasutamata reservina riulis kuni leidis omale tänuliku kasutaja juba uue generatsiooni seast.

Algselt TuMe ja OK Võru matsiga liitus viiendal aastal ka Läti klubi Meridians, mille liider ja mitmekordne Nliidu meister Aigars Leiboms suurtel teatejooksudel TuMe ridu tugevdas.

Siinkohal tuleb kohe selgeks rääkida veel üks oluline moment — võistlejad ainult meeskonnad! Põhjus on väga proosaline — TuMe on päritolult skautide klubi, kus naisliikmeid ei olegi. Niisiis on kokku lepitud, et võistlevad 6-liikmelised koondised, kusjuures korraldajaklubi võib soovi korral panna välja ka kaks koondist ja individuaalvõistlejaid. Nimetatud tingimused ei ole arusaadavalt naissoost isendeid soliidsest üritusest eemale hoidnud — pigem vastupidi, nii mõnigi kipub või vägisi kaasa. Ka võrulate read olid tänava tugevdatud õrnema soo esindajaga.

Mida põnevat juhtus siis tänavusel matsil? Nagu tavaks saanud, on korraldajal suhteliselt vabad käed programmi kokkupanelkul. Ametliku mõõduvõtmise aladeks on siiski ikka ja jälle olnud individuaalvõistkondlik tavarada ja teatevõistlus kolme- või

kaheliikmeliste meeskondade vahel. Need toimusid tavapärase adrenaliini-haisuses atmosfääris. Maastikud ja rajad, mida Turu ümbruses pakutakse, on maarjamaalase jaoks praktiliselt alati puhas o-nauding. Nii ka tänava.

Mulluse matsivõitja OK Võru vastu oli TuMe oma ridadesse värvanud maailma eliti kuuluva austraallase Troy de Haas'i ning lätlased kaks vabariigi paremikki kuuluvat juuniori väljastpoolt oma klubi. Etteruttavalt võib öelda, et selline komplekteerimistaktika tõi neile kokkuvõttes ka edu (tavaraja tulemused leiab huviline lugeja artikli lõpust). Ühtlasema koosseisuga olid mõlemad konkurendid võrukestest üle.

Teatevõistlus peeti kaheliikmeliste tiimide vahel ja kuigi Võru esinduskoosseis pidi siin alles viimasel mõnesajal meetril teiste klubide esindustiimidele alla vanduma, olime 3. ja 4. kohaga siiski vähemalt päeva stabiilsemad (tulemused samuti allpool).

Sõpruskohtumise teevad eriliseks väljastpool ametliku matsiprogrammi toimuvad üritused. Sel korral alustati näiteks kohtumist õise ühisstardist linnasprindiga. Kuna võistluskeskus asus hubases Naantali vanalinnas, kasutati rajal nutikalt ära omaette saarel asuvat Muumimaad (muumid on need suured ja paksud laste lemmikud — teate küll!), kust sai silda mööda tagasi vanalinnatänavatele ja järskudele kaljunõlvadele. Viimase lõpuspurdi võitis oodatult Toni Louhisola — Soome B-koondise mees, kes tavapäraselt Jukolal ja Tiomilal jookseb klubi eest viimast vahetust ning on mõlema võistluse parima tulemusena TuMe teisena metsast välja toonud (vaat sellise klubiga tuleb võrukestel rinda pista!)

Vabaprogrammis sisaldus seekord uudse spordialana veel jalgpalliturniir (varem on

võimeid võrreldud näiteks saalibändis, bowlingus, kartautode võiduajamises jne). Siin ei saanud lätlaste vastu keegi. Väljakuperemehed pidid siiski alla vanduma ka Võru klubile ja nii saime jalgpallis väärtusliku teise koha.

Kindla teise koha napsasime ka punase niidina matside ajalugu läbivas saunatamises. Soomlased soome saunas olid teadagi tugevad tegijad — neile vastu saada polnud lootustki. Meie lõunanaabrid, kes teatavasti ugri-mugri hõimkonda ei kuulu, ei ole aga seda õiget "saunasoolikat" pärinud ja nõnda tuli teine koht siin kerge vaevaga. Kasvatuslikke nõkse kasutades õnnestus isegi paar lätlast novembrikuises Läänemeres suprema õpetada. Ugrilaste seas oli selline tegevus iseenesestmõistetav. Eriti kauniks tegi supluskohta vaade naabersaarel asuvale Soome Vabariigi presidendi suveresidentsile. Kes satub suvisel ajal Soome perega aega surnuks lööma, sellele võib Naantalit soojalt soovitada — lastele jäätis ja Muumimaa, mammale-papale jalutuskäigud rannal ja õdusas vanalinnas ning lõogastumine stiilsetes kohvikutes. Perele sobib ööbimiseks suurepäraselt TuMe'lase Ari Palo peremajutus vanalinnas, kus meiegi elasime.

Lõpetuseks klubimatsi üldskoor: 15 korrast on TuMe ja Võru kumbki võitnud 4 korda ja Meridians 7 korda. Nähtavasti ei ole Cesise kandis harjutamine ja võistlemine eestlaste jaoks sugugi paha mõte — sealt on Läti orienteerumisele läbi aegade sitkeid tegijaid sirgunud!

OK VÕRU

ak! organisatsioonide orienteerumispäevakud ja O-päev

FOTOD: ANNO AEDMAA JA OLEV SEPP

CONFRI! ÜLLAR VAADUMÄE, KORPI! ROTALIA

"Jäta meelde, mees, valge laik kaardi peal on mets, mitte la-gendik. Mets!" Nende sõnade-ga saadeti 20. septembril 2003 Viljandimaal Saarepeedil toi-munud akadeemiliste tudegi-organisatsioonide "O-päeval" metsa poole teele üks osale-jaist, kes muidu kõva jooksu-mees, kuid seda staadionirajal.

Ent kõigest järjekorras. 2001. aasta kevadel potsatas Eesti akadeemiliste organisatsioonide postkasti kiri korporatsioon Vironialt, kus kutsuti kõiki osa võtma rahvalikest orienteeru-mispäevakutest — avalöögi sai ak! organisatsioonide orienteerumise karikasari korp! Vironia karikale. Eesmärgiks olid korral-

dajad eesot-sas korp! Vironia vi-listlase Mait Tõnissoniga seadnud ori-enteerumis-spordi popu-lariseerimise organiseeru-nud üliõpi-laste hulgas ja kõige mas-silisemalt ori-enteerumist harrastava organ-isationsiooni väljaselgitamise. Kok-kuvõtted pidi tehtama sügise hakul korp! Vironia korraldatud ak! organisatsioonide "O-päe-val".

Iga algus on raske, liiati veel, kui eestlast iseloomustab pika-toimelisus ja tudengit laiskus. No mis vägi see on, mis ajab

noort inimest sõitma linnast väl-ja metsa ja maksma sellele li-saks veel 25–35 krooni, kui sa-mal ajal on välja pakkuda sada muud tegevust, mis palju lihtsa-mini kättesaadavad? Ent üles-kutse peale võtsid tuld mitmed "salaorienteerujad" ehk need organiseerunud üliõpilased/vi-listlased, kes orienteerumisega juba aastaid tegelenud või ka aastate eest tegelenud. Üks noorhärä arvutas kokku, et te-ma paus on veninud juba ca 10 aasta pikkuseks ja et selle aja peale peaks ta olema välja pu-hanud küll !

Sõprade õhutusel tuli orien-teezumise salamaailma kaema palju uusi akadeemilisi inimesi, kes alguses suurt midagi ei jaga-nud ja keda tuli koolitada. Alla-kirjutanule meenub täpselt, kui-das talle esimene kompass kin-

giti ja kuidas see oluline abiva-hend tal alguses abitult käe peal rippus, oskamata omani-kule seletada, kuhu minna ja mida teha. Samuti sai varsti sel-geks, et lühikeste pükstega pole mõtet orienteerumispäevakule minna.

Kuid kõik see (lisaks veel nõ-gesed, läbitamatu võsa, ojad ja rabamülkad) ei ehmatanud meie vapraid korporante ja selt-sivendi, kes orienteerumismaa-ilmas esimesi iseseisvaid samme tegid, ära. Vastupidi, olles kum-malisest pisikust nakatatud, tahtsid paljud aina uuesti ja uuesti metsa. Kuna karikasarjas arvestati punkte mitte tulemu-se, vaid osaluskorra pealt, valis igaüks endale sobiva raja ning seadis eesmärgi — oli see siis rada lihtsalt läbida, sõbral selg-prügiseks teha või ikkagi tule-

16 Õhtune mäluharjutus — raske

Korp! Amicia kaunis ja võidukas kolmik

muse peale jooksma minna.

Nüüd, vaadates tagasi möödunud kolmele hooajale (2001, 2002 ja 2003), tuleb tõdeda, et iga aasta on olnud rekordite aasta — nii osavõtivate organisatsioonide, inimeste, osaluskordade kui ka üldise taseme tõusu poolest. Lõppenud aastal osales ak! organisatsioonide orienteerumise karikasarjas 92 osalist kokku 636 osaluskorraga. Esindatud oli lausa 11 organisatsiooni. Olgu nad siin puhtalt edevuse pärast ära toodud: Eesti Üliõpilaste Selts, korp! Vironia, korp! Ugala, korp!

Lihntne ettevõtmine on andnud paljudele tõeke spordiga tegelemiseks

Rotalia, korp! Leola, korp! Filiae Patriae, korp! Revelia, korp! Tehnola, Üliõpilaste Selts Raimla, korp! Lembela ja korp! Amicitia. Individuaalselt oli kõige kibedam käsi korp! Tehnola vilistlane Ville Allikvere, kes osales 31 orienteerumispäevakul, võistkondlikult osutus kõige tublimaks korp! Rotalia.

Kuna päevakud toimuvad eri päevadel Eesti eri paigus, siis selleks, et osalejad ei jääks vaid nimedeks erinevates protokollides, on korp! Vironia korraldanud iga aasta lõpus ka hooaega kokku võtva ak! organisatsioonide "O-päeva". Seal on võimalik juba mees-mehe, naine-naise või ka, palun väga, mees-naise vastu mõõta oma oskusi, kavalust ning kiirust. Eri-vevatel aastatel on meid võõrustanud Jõulumäe Pärnumaal (rajameister pr Ilme Palu, OK West), Saverna Põlvamaal (pr Saima Värton, OK Kobras) ja sel aastal siis juba mainitud Saarepeedi Viljandimaal (hr Koit Paasmaa ja hr Ago Mõttus, OK Lehola). Üritusele rahvusvahelist tooni andnud ja samas meile konkurentsiti pakkunud on korp! Selonija Lätimaalt.

Kuigi "O-päeva" tase on ühtlaselt rahvasportlik, on teistest alati selgelt eristunud 3 meest, kes omavahel esikoha nimel kemplevad — vironus Mait Tõnisson, selonus Alberts Lacis Lätist ning rotalus Ander Ojandu, kes küll eelistab roh-

kem suuskadega metsade vahel ringi kolistada. Kui teistel on 1-tunnise valikorieerumise puhul raskusi kõikide punktide leidmisega ja ajalimiiti mahtumise, siis ülalmainitud mehepojad tuhisevad teistest mööda nagu postist ning võistlevad selles, kes kiiremini trassi läbib. Sekundite mäng, milles võitja ennustamine raske ja tänamatu tegevus. Osalemisrõõm jääb aga kõigile ning see ongi kõige olulisem...

Lisaks sportimisele on "O-päeva" rõhk asetatud ka teadmiste omandamisele, mis seotud orienteerumise eri tahkudega — näiteks orienteerumiseõpetuse, orienteerumise ajaloo ja suusaorieerumise ning kohalike vaatamisväärsustega tutvumisega. Otse loomulikult on õhtud sisustatud seltskondliku läbikäimise vormis.

Lõpetuseks. Juba praegu võib öelda, et akadeemiliste organisatsioonide orienteerumise karikasarjast on saanud traditsioon. Idee poolest ülimalt lihtne ettevõtmine on olnud paljudele organiseerunud üliõpilastele, kuid ka juba vilistlasmaal konutavatele kaasvendadele ja -õdedele oluliseks tõekeks rahvaspordiga tegelemiseks ning orienteerumisspordiga (taas) tutvuse sõlmimiseks. 3 aastat on näidanud, et see tutvus ei ole jäänud lühiajaliseks, vaid kujunenud pikaajaliseks sõpruseks. Paljud osalejaist on sattunud kogetust vaimustusse, nii mõnestki algselt lihtsalt oma organisatsioonile punktitoojast on saanud tulihingeline orienteerumispäevakutel osaleja. Ja oma energiaga innustavad nad teisi. Seega on korraldajate algne eesmärk orienteerumisspordi populariseerimisel organiseerunud tudengkonna seas andnud otseselt ja käegakatsutavaid tulemusi. Igatahes "akadeemilised orienteerujad" ootavad juba kannatamatult uut kevadet...

LOE KA "NOORE ORIENTEERUJA" TAGASIVAADET OMA ESIMESELE HOOAJALE LK 18

KOMMENTAARID TEISTE ORGANISATSIOONIDE ESINDAJAIT:

KSV! MERIT LILL, Korp! LEMBELA:

*Meie korporatsioonile annab iga minu o-päevakutel osalemise kord punkte ja nii saab konkureerida teiste organisatsioonidega karikasarjas, mis on enne lõplike kokkuvõtete tegemist eriti põnev. Teised korp! liikmed suhtuvad igati positiivselt ja toetavalt minu osalemistesse, kuid kahjuks metsa kaasa tulema eriti ei kiipu. Mulle endale on orienteerumine andnud väga palju — piisavalt regulaarset füüsilist koormust, kompassikasutamise oskuse, metsas ära eksimise võimaluse vähenemise, võimaluse nautida mitmekesist Eestimaa loodust, palju uusi sõpru-tuttavaid ja mis eriti vahva — peaaegu alati võib metsas kohata mõnd korporandist tuttavat.

Kuna tüdrukuid käib karikasarja raames orienteerumas suhteliselt vähe, peaks seda ehk kuidagi propageerima — näiteks tegema neile eraldi arvestuse ka karikasarjas, korraldama kevadsemestri lõpus sportlikke rebasetunde metsas o-päevakutel, kus vironused õpetaksid naiskorporatsioonide noor- ja miks mitte ka tegevliikmetele, mida orienteerumine endast kujutab jne. Igal juhul loodan ma, et see tore sportlik traditsioon jätkub ja kaasa saavad haaratud järjest enam akadeemiliste organisatsioonide liikmeid!

VIL!PEEP OTSTAVEL, Korp! VIRONIA/LSF PRONOKING TEAM:

Viie aasta jooksul on korp! Vironia o-päev arenenud ühepäevasest o-jooksust läbi kevade ja suve keskvaks o-karikasarjaks, mis päädiib o-päevaga, kus ükssteist ka näost näkku näeb. O-karikasarjale ja o-päevale on õnnestunud leida vorm, mis pakub kaasatõõmistlusti nii oskajale kui ka esimest korda proovijale — karikasarjas loetakse osalemiskordi päevakutel ja o-päeval on kavas vallikorieerumine.

Suurimaks saavutuseks tulebki vast lugeda orienteerumisega tutvust tegema meelitatute hulk — pidevalt on kasvanud nii osavõtjate number kui ka startide arv karikasarjas. Oma organisatsioonile (=võistkonnale) punktitoomise soov teeb imet ja ühe korra metsas käimisega piirduvad vähesed. Äkki on o-karikasarja idee rakendatav orienteerumise propageerimisel ka laiemas plaanis?

O-karikasarja ja o-päeva jätkumiseks võib kindel olla, praktiliselt ainuke probleem on järjest kasvav andmehulk, mida seni peab valdavalt käsitsi ohjama. Olukorras, kus kõik protokollid jõuvad elektroonilisel kujul internetti (e. algandmed on olemas), tundub justkui käeulatuses olema lahendus, mis jätaks tuima liitmistöö arvutite teha. Vajaliku läbimurde tegemiseks peaksid aga päevakute ideoloogid suutma jõuda kokkuleppele tulemuste koondamise osas.

KSV! RAIMO KLEINERT, Korp! TEHNOLA:

Tehnolused on enamjaolt orienteeruma sattunud tänu sellele, et keegi teine osapool on neid alguses kutsunud. Edasi on orienteerumispisik levima hakanud ka juba organisatsiooni siseselt. Hetkel on Tehnolas poolt tosinat inimest, kes võimalusel siiski metsa orienteeruma tõttavad. Kuid kiire elutempo ei lase lihtsalt igat orienteerumisvõimalust ära kasutada.

Need, kes korp! Tehnolast orienteerumas käivad, peavad seda omamoodi väljakutseks. Kuna tegu on orienteerumises siiski suhteliselt algajatega, on paljudele suureks eesmärgiks lihtsalt kontrollpunktide ülesleidmine. Läbi aastate on orienteerujate nimekiri vaikselt pikenenud — mõned on jäänud tõsiselt orienteerumisega tegelema, mõned anuli vahetevahel. Kuid neid, kes korra käinud, kutsub ikka metsa tagasi.

"O" nagu orienteerumine

Sel kevadel saabus minu ellu uus armastus — orienteerumine. Esimene metsaskäik oli kui filmis — kolm naist esimest korda metsas, kompass ja kaart vastupidises suunas käes, jooksime tähistatud alalt õhinaga välja, ronisime läbi soo ja räga ning finišeerusime tunniajalise hilinemisega väsinute, ent õnnelikena.

Suve jooksul õppisin nii mõndagi juurde ning leides innustust Põlva orienteerumishaide perelt kingiks saadud kompassist ja ehtsast orienteerujasärgist kirjaga "Danmark", registreerusin oma elu esimesele spordivõistlusele, akadeemiliste organisatsioonide orienteerumisvõistlusele Vironia o-päev. Nimetatud üritus Saarepeedil ühendas endas metsajooksu parimad küljed — kauni sügispäeva, hulga häid tuttavaid ning võimaluse ennast tõestada.

Startisin täis lootust ja ärevust ning jooksin õhinaga mööda lagedal asuvast esimesest, kõige lähemast punktist ning söötsin hoopis tihnikusse. Metsas läks nagu tavaliselt — ronisin üle langetatud puude ja pugusin nende alt läbi, vajusin poolest kerest maa alla, rajasin kätega ujumisliigutusi tehes teed läbi padriku ning tundsin eemal legendikku aimates kergesti läbitavast maastikust rõõmu, mille kustutasid mind tagasi metsa ajanud kaks suurt ja ähvardavalt lõrisevat inimese (kuid seekord siiski mitte minu) parimat sõpra.

Suurt abi polnud ka isiklikest parimatest sõpradest, kellest üks möödus minust professionaali kiirusega endast isegi jälgi maha jätmata, ning teine, saanud oma küsimusele "kas oled eksinud?" vastuseks "jah!", andis mulle enda arva-tes hea, kuid minu jaoks kasutu vihje, osutades 45° ulatuses pendeldava käega väidetavalt lähima punkti suunas...

Üles leidsin ma siiski nii selle punkti kui ka kõik teised, mida minu kindlalt kompassi hoi-
dev käsi kaardilt ära ei varjanud (nagu juhtus lisaks juba mainitud esimesele punktile ka teise lihtsaima, viimase kontrollpunktiga). See-eest tegin ma aga oma elu kiireima spurdi ja suutsin finisis sõpradele uhkelt naeratada — tähtsaim on anda endast parim ning selle üle rõõmu tunda, mida ma kahtlemata täiel rinnal ka tegin. Seda muidugi osalt ka tänu kindlale teadmisele, et kuulun võitjate, meie oskuslikult tasakaalus-
tatud Amicitia I naiskonda. Teiseks naiskonnaks tuli Amicitia II, kolmandaks korporatsioon Lembela, kelle liikmed naiste arvestuses ka hoo-
aja vältel kõige enam päevakute osaluspunkte olid kogunud (kokku 45 osaluskorda, millest 21 Merit Lille ja 20 Katrin Birki arvel).

Orienteerumine on nagu mägironimine — pidev võistlus endaga, entusiasm leitud punktist vaheldumas meeleheitel. Kord proovinuna ja kirjeldatud tundeid kogenu on raske loobuda. See on elustiil ja mõtteviis, mille puhul, erinevalt armastusest, polevat ohtu, et see üle läheb.

Orienteerumise püsirada ? — !!

ARNE KIVISTIK

Päevakute ja võistluste edukäik on olnud sedavõrd muljetavaldav, et unustusse on vajunud meil kunagi tuntud ja tunnustatud orienteerumise püsirajad. Mis need on?

Orienteerumise püsirada on maastikule pikemaks (aasta või enam) või lühemaks (nädal, kuu, hooaeg) ajaks maha märgitud kontrollpunktide (KP-de) kogum. Raja korduvkasutamist pakuti kolmel eesmärgil: laste/algajate õpetamiseks, vaba aja elamuslikuks terviseretkeks või harjutamiseks. KP-de asukohad valiti vastavalt eesmärgile — õpetamiseks joontele või nende lähedale, huviretkeks veidi raskemad ja harjutamiseks võimalikult rasked paigad. Õppe- ja väikeradadel oli tavaliselt 20–30 KP-d. Suurradadel võis olla erineva

tasemega tulejaile üle 50 KP. Nende asukohad võisid olla valitud ja nummerdatud kas õppetreeningutabeliste suunarahadadena või valikuna läbimiseks. Teeme lühiretke Kääriku püsirada

adade ajalukku.

Esimene 34 KP-ga püsirada värviti puudele 1:25 000 reljeefkaardi järgi 1966 (joon 1). Teise värvikaardi (1976, 1:20 000, 30 km²) järgi märgistati 70 KP-d, kus oli raskenevas järjestuses 7 suunarada. Püsirajast jätkus tõsistele tegijaile 3–4 tunniks (ehk tänapäeva rogainiks), harrastajaile mitmeks päevaks. 1983.a kaardil oli juba 91 KP-d (joon 2). Viimasel, 1999.a rajal on ümber järve 7 KP-ga lihtrada ja 3 harjutuspiirkonda valikuna läbimiseks. Kääriku püsiradadel on mitmekümne

Orienteerumine: "Metsik, kaunis ja karm"

Kas orienteerumisel on olemas mingi imidz või profiil? Millisena tahaksime ise seda näha?

Selliste küsimustele otsis hiljuti vastust Norra orienteerumisüldsus. Oslosse olid Suurkogule kokku kutsutud kõik palgalised o-inimesed, piirkondlike liitude juhid, klubide juhid, sportlased ja treenerid kogu Norrast. Üks maailma suuremaid o-rahvusi näeb vaeva, et leida õige oma tegevusele suund. Orienteerumis-Norra tahab teada kus nad on ja mida nad tahavad. Lühidalt öeldes — soovitakse luua endale selge ja teistest eristuv profiil.

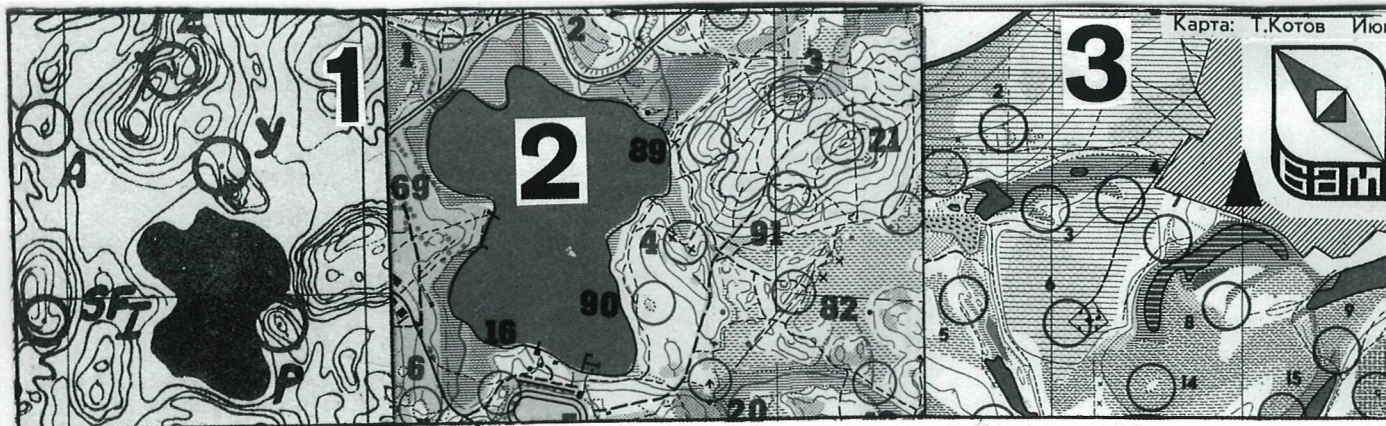
Selline kogunemine võib tunduda mõtetu, kuid on palju märke, mis kõnelevad sellest, et spordiala profileerimine on väga tähtis. Ilma selge profiiliga on peaaegu võimatu saavutada üldsuse tähelepanu meie suurepärase spordi vastu. Seda on tänasel päeval tunda näiteks probleemidena sponsorite leidmisel nii riigi koondisele kui ka klubidele.

Üritust pidasid väga oluliseks ka riigi koondislased, kes tulid samaks ajaks Oslosse treeningkogunemisele ja "lüües kaks kärbest ühe hoobiga" andsid oma panuse ka uue, Norra orienteerumisele väga olulise protsessi käivitamiseks.

Metsik, kaunis ja karm! Selline peab on norra orienteerumise uus kaubamärk, mis näitab o-spordi tõelist profiili. Nii arvavad vähemalt Oslos Suurkogul osalenud orienteerujad. Järgnevalt vaatame, mida arvab Oslo toimunu kohta maailmameistritest paari Björnar Valstadi-Hanne Staffi hästivarustatud kodulehekülj www.staff-valstad.com

RADIKAALNE MUUDATUS TEEVALIKUS

Kui "Metsik, kaunis ja karm" leiab heakskiidu Norra Orienteerumislidu erinevate organite poolt, siis on see liidu uus teevalik. Võrreldes 80-ndatel

aasta jooksul õpetust saanud tuhatkond üliõpilast ja harjutanud paljudest laagritest osavõtjad.

Eesti püisiradade kaarte on levitatud kollektiivide ja ühingute kaudu, päevakutel ja võistlustel. 1974.a pani allakirjutanu Rootsi eeskujul käima trimmiorienteerumise ("trim" — ingl k "korda seadma"). Osavõtuks ostis huviline 30-kopikalise rajakaardi koos juhisega, märkis raja läbimisel vähemalt 20–30 KP tunnustähed juhise kontrollkaardile ja saatis selle auhinnaloosimisele.

1976. a juulis-augustis, päevakute vaheajal kasutati Tartu lähedal Tähtvere metsa 49 KP-ga püisirada ka loto-orienteerumiseks.

Igal nädalal moodustus meedias teatatava 7 lotonumbriga KP-dest uus nädalarada. Rajameister viis neisse KP-desse uued pliitsid, huvilised läbisid suvalisel ajal KP-d valikuna ja viiisid/saatsid märgitud kontrollkaardi loosimisele. Vaatamata sellele, et teevariant läbi tuntud KP-de juba kodus vamis kavandati, oli mängul põnevust.

1983–84 käisid KAPElased Siberis BAMi (Baikali-Amuuri magistraal) pealinnas Tõndas kaarte tegemas ja võistlusi korraldama. Joonisel 3 on näha linna keskele soodimaastikule Toivo Kotovi tehtud püisiraja osa. Tõnda asub BAM-AJAM-i — Amuuri-Jakuutia mag-

istraali — ristil, on Eestiga samal laiuskraadil merepinnast 700 meetri kõrgusel igikeltsa alal. Juunikuus oli seal põhjanõlval raske KP-vaia maasse saada. BAM kavatseti lõpetada 1984.a, kuuldavasti saadi seismitiselt aktiivses igikeltsa piirkonnas raudtee valmis alles tänavu.

Nüüdseks võiks püisirada olla igal soodsas asukoha ja o-kaardiga koolil (nädala-, kuu- või hooajarada), spordibaasil, turismitalul või puhkemajal. Nõva Põhikooli värskel koolikaardil läheb püisirada käiku järgmisel kevadel.

aastatel kasutusele võetud sloganiga "Sport kõigile" on see radikaalne selgitus, mida orienteerumissport endast üldse kujutab.

Ma arvan, et see on tähtis teevalik. Lõpuks ometi saab o-sport selgelt välja öelda, mida me oma sisimas tunneme, kui läbi metsa tuhiseme. Me harrastame tõelist ja karmi välispordiala — tõenäoliselt kõige karmimat vastupidavuspordiala üldse. See on kogemus, mille edastamises me oleme olnud uskumatult saamatud ning mida seepärast keegi ei oska meiega siduda. Küsitlused on näidanud, et orienteerumisel on ebamäärane profiil — head väärtused, kuid igav imago.

Kas me suudame seda muuta?

"METSIK, KAUNIS JA KARM". Kuula alljärgnevat neid sõnu ja vaata, kas suudad ennast sellega samastada:

METSIK: Ehtne, inimlik, vabadus, elamus, metsik loodus, metsik maastik, meeletus, piirideületamine, individualism.

KAUNIS: Ühtekuuluvus, elamus, meeleline, looduselamus, kaunis areen, kaunid inimesed, õnnelikud inimesed, sport kõigile, kaunid kaardid, hea sooritus, teevalik elus.

KARM: Tahe, piirideta, puutumatu,

ränk, karm ja märg, võitlus ürgelementidega, karm sooritus, pori, higi ja muda, võistlused

Kui tahad teada meie arvamust — see on hea valik!

Orienteerumine on ja peabki olema sport kõigile, kuid on hea tajuda, et enamus meist soovib, et aktiivne osa orienteerumisel oleks see, mis peab olema meie tegevuse alustala.

Suurkõnenumine näitas, et o-Norra teab, kus ta on ja kuhu ta minna tahab! Küsimus on selles, kas ka ülejäänud osa o-Norrast ühineb selle teevalikuga?

Rootsi o-portaali www.alternativet.nu ning Björnar Valstadi ja Hanne Staffi kodulehekülje www.staff-valstaf.com põhjal

SIXTEN SILD

Rekordarv huvilisi orienteerumistreenerite koolitusele

Tervelt 150 inimest registreerusid Rootsi Orienteerumislüüdi novembris toimuvatele treenerikursustele. Sellise huviga ei olnud liit arvestanud, kuid tunneb selle üle muidugi suurt heameelt.

Kunagi varem ei ole orienteerumises treeneriks saamise vastu nii suurt huvi tuntud kui nüüd. Samal ajal näitas Rootsi o-ajakirja "Skogssport" viimati ilmunud numbris avaldatud uuring, et 24-st küsitletud koondise liikmest seitse tahaksid omale isiklikku treenerit. Praegu on ainult kahel neist treener, kes planeerib ja juhib nende treeninguid.

"Et nii paljud tahavad omale personaalset treenerit, on rõõmustav ning näitab seda, et need, kes juba on tublid, tahavad saada veelgi paremateks," ütleb Rootsi naistekoondise treener Marita Skogum. "Praegu on meil eliidis palju jooksjaid, kes planeerivad oma treeningud ise nii hästi-halvasti kui nad oskavad. Kuid alati on olemas valdkondi, kus oleks hea abi saada."

Rootsi Orienteerumislüüdi pressiteate vahendas o-portaalist www.alternativet.nu

SIXTEN SILD

Orienteeruja kalender 2004

jaanaristoktoobrini

Jaanuar

1 2 3 4
5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31

Veebruar

1
2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29

Märts

1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30 31

Aprill

1 2 3 4
5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30

Mai

1 2
3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 13 14 15 16
17 18 19 20 21 22 23
24 25 26 27 28 29 30
31

Juuni

1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27
28 29 30

EOLI 2004. aasta kalenderplaani projekt

JANUAR

03.01 .. 04.01	SO Põlva maakonna MV — sprint ja lüh tavarada	2 x SO	Värska	EST	OK Peko	my.tele2.ee/peko
03.01	SO Tallinna MV 1. etapp	SO lühirada	Nõmme	EST	OK Nõmme	
04.01	SO Tallinna MV 2. etapp	SO tavarada	Männiku	EST	OK Nõmme	
16.01 .. 18.01	SO EMV	SO	Vaigesoo	EST	OK Põlva Kobras.	kobras.polvamaa.ee
19.01 .. 25.01	SO Juniotide MM	SO	Vuokatti	FIN		www.orientteering.org/s_wmcc04_b2.doc
19.01 .. 25.01	SO Veteranide MM	SO	Vuokatti	FIN		www.orientteering.org/s_wmcc04_b2.doc
19.01 .. 25.01	SO Noorte MM	SO	Vuokatti	FIN		www.orientteering.org/s_wmcc04_b2.doc
24.01	SO Tallinna MV 3. etapp	SO lühirada	Kella	EST	OK Nõmme	

VEEBUAR

09.02 .. 16.02	SO MM	SO	Ostersund	SWE		www.asarna.com/skiwoc2004
29.02	SO Tallinna MV 4. etapp	SO tavarada	Pirita	POL	OK Nõmme	

APRILL

09.04	Põlvamaa lahtised MV	OJ õine	Peri	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee
10.04 .. 11.04	11. Meisiga 2004	2 x OJ	Saaremaa	EST	Saaremaa OK	aste.edu.ee/~SOK/nellap/himl
10.04 .. 11.04	Karjalastevõistlus	2 x OJ	Obinitsa	EST	OK Võru	www.okvortu.ee
16.04	45. Jüriööjooks	OJ õine teade	Põlva	EST	OK Põlva Kobras.	kobras.polvamaa.ee
17.04 .. 18.04	14. Peko Kevad	2 x OJ	Värska	EST	OK Peko	my.tele2.ee/peko
24.04 .. 25.04	10-milla	OJ õine teade		SWE		
25.04	Punktijaht	OJ ühisstart	Raikküla	EST	OK Orvand	
28.04	Nõmme koolide 4. Jüriöö o-jooks	OJ tavarada	Hiliu	EST	OK Nõmme, Tallinna Rahumäe PK	
30.04 .. 02.05	ILVES-3	3 x OJ	Ahijärve	EST	OK Ilves	www.okilves.ee

MAI

08.05 .. 09.05	Võrumaa O-jooks	2 x OJ lüh tava	Neerufi	EST	OK Rakvere	www.raak.ee
15.05 .. 16.05	Tartu Kevad 2004 + üllatusvõistlus	3 x OJ	Vehendi, Rõngu	OK Kape	www.kape.ee	
15.05	II Lahemaa Karikas	OJ tavarada	Hara	EST	OK Kooperaator	
16.05	II Klubi Karikas	OJ teade	Samblapõllu	EST	OK Kooperaator	
22.05 .. 23.05	BALTI MV	OJ + teade	Haanja-Plaani	OK Võru	www.okvortu.ee	
26.05	Alu sprint (16, 18, 21 klasside katsevõistlus)	OJ sprint	Alu, Raplamaa	OK Orvand		
29.05	EMV lühirada	OJ lühi	Hatiku	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee
30.05	EMV HD21 teade	OJ teade	Hatiku	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee

JUUNI

05.06	37. Rosma jooks	jooks	Rosma	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee
06.06	26. Lõuna-Eesti KV	OJ	Küka	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee
10.06 .. 13.06	EOLI noortelaager	laager	?	EST ?		www.orientteeringline.ee
12.06 .. 13.06	Kõrvemaa Rogain	rogain	Sinisalu	EST	OK Orion	www.orion.ee
13.06	Läänemaa MV	OJ	Uuejõe	EST	OK Okas, A.Kivisfik	
19.06 .. 20.06	Jukolan ja Ventlojen Vlesfi	OJ õine teade	Jämi	FIN	IKNV ja Kansu	

20.06	Haapsalu linna 725. aastapäeva pargivõistlus	OJ sprint	Haapsalu	EST	OK Okas, A. Kivistik	orientacnibeh.cz/english/wuoc2004
23.06 .. 29.06	Üliõpilaste MM	OJ	Pilsen	CZE		
25.06 .. 27.06	Noorte EM	OJ	Salzburg	AUT		www.oefol.at
26.06 .. 27.06	Kalevi XXI Suvejooks	2 x OJ tava	?	EST	OK Orton	www.orton.ee
27.06	Bike Adventure 2004	RO vaalik, 4 h	Harjumaa	EST	OK Nõmme, A. Rae	
JUULI						
02.07 .. 04.07	Ilvesteade	OJ teade	Tabina	EST	OK Ilves	www.okilves.ee
03.07 .. 10.07	Veteranide MM	OJ	Asiago	ITA		www.wuoc2004asiago.org
04.07 .. 11.07	Juunioride MM	OJ + teade	Gdansk	POL		www.wksfiatagdynia.pl/wuoc2004.htm
10.07 .. 11.07	2. Peko MTBO	2 x RO	Värskla	EST	OK Peko	my.tele2.ee/peko
10.07 .. 17.07	EM ja MK etapid 1-4	4 x OJ	Roskilde	DEN		www.eoc2004.dk
15.07 .. 18.07	4EST	4 x OJ	Kuusalu	EST	OK Kooperator	
19.07 .. 23.07	FIN-5	5 x OJ	Kerava	FIN	Keravan Urheilijat	
19.07 .. 23.07	O-Ringen	5 x OJ	Göteborg	SWE		www.ofingen.com
24.07	RO Tallinna MV	RO ühiraada	Vääna-Jõesuu	OK Nõmme, K. Nurja		
25.07	RO Tallinna MV	RO tavarada	Pirita	EST	OK Nõmme, K. Nurja	
31.07 .. 01.08	Peraküla 2004	2 x OJ tava	Peraküla	EST	OK Kape, A. Kivistik	
AUGUST						
06.08 .. 08.08	16. Koprakarikas	3 x OJ	Hatiku	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee
14.08	Joka GP ja Järvamaa MV	OJ tavarada	Nõmmeküla	EST	JOKA	www.tyri.ee/~jkarud
15.08	Joka GP	OJ üh tava	Nõmmeküla	EST	JOKA	www.tyri.ee/~jkarud
20.08	EMV öine	OJ öine	Leemeti	EST	HOK	www.hot.ee/hok
21.08	EMV sprint 12:00	OJ sprint	Puski	EST	HOK	www.hot.ee/hok
21.08	43. Hillumaa KV 16:00	OJ üh tava	Puski	EST	HOK	www.hot.ee/hok
21.08	Noorte Jukola	OJ teade	Liekisa	FIN	Liekisan Rasti	
22.08	RO 2. EMV	RO	Palade	EST	HOK	www.hot.ee/hok
28.08	EMV tavarada	OJ tavarada	Tabina/Karepa	OK Võru		www.okvoru.ee
29.08	EMV teade (noored + veteranid)	OJ teade	Tabina/Karepa	OK Võru		www.okvoru.ee
SEPTEMBER						
04.09	Lääne-Virumaa MV	OJ üh tava	Köverjärve	EST	Rakvere OK	www.raok.ee
04.09 .. 05.09	MaruKarikas MTBO	2 x RO	Raeküla	EST	OK M.A.R.U.	www.pihus.ee/maru
05.09	Rapla maakonna MV	OJ üh tava	Saunaküla	EST	OK Orvand	
11.09 .. 19.09	MM ja MK etapid 5-8	OJ + teade	Västerås	SWE		www.woc2004.com
11.09 .. 12.09	Eesti-Läti-Leedu noortemais	OJ + teade	Rita lähistel	LAT		
18.09 .. 19.09	Põlva maakonna MV	OJ + teade	Värskla	EST	OK Peko	my.tele2.ee/peko
24.09	Eesti Koollisportliidu MV	OJ tavarada	Hatiku	EST	OK Põlva Kobras	kobras.polvamaa.ee
25.09 .. 26.09	XV Suunto Games	2 x OJ	Vällamäe	EST	OK Võru	www.okvoru.ee
OKTOBER						
02.10	EMV pikk rada	OJ pikk	Kärss-Mooste	OK Põlva Kobras		kobras.polvamaa.ee
09.10	5. TA OK rogain	rogain	Võsu	EST		keeks.cyber.ee/ta-ok
14.10 .. 17.10	Euromeeting	OJ + teade	Sümeeg	HUN		
16.10	Pärnumaa MV ja OK West AV	OJ pikk	Võiste	EST	OK West	
19.10 .. 24.10	MK etapid 9-12	OJ + teade	Dresden	GER		www.world-cup2004.de
18.10 .. 23.10	2. RO MM	RO + teade	Maryborough	AUS		www.2004worldmtbo.org

SO — SUUSAORIENTEERUMINE; OJ — ORIENTEERUMISJOOKS; RO — RATAORIENTEERUMINE

Juuli
1 2 3 4
5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31

August
1
2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29
30 31

September
1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30

Oktoober
1 2 3
4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31

November
1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30

Detsember
1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31

Teekond Eduni

II osa

KENT OLSSON

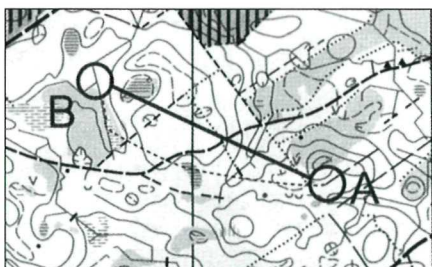
Ajakirjast "O-sport" (www.orient-sport.com) tõlkinud **TIMO SILD**

ORIENTEERUMISTEHNIKA TREENIMINE

Orienteerumistehnika treenimiseks on palju teid ja meetodeid. Selles numbris esitlen mõningaid treeningmudeleid, mis aitavad mind palju noorena ja ka selliseid, mida olen kasutanud oma orienteerumiskarjääri hilisemal perioodil.

PUNKTIPIIRKONNA LIHTSUSTAMINE

Punkti võtmine on sageli orienteerumises üks suuremaid probleeme. Paljud jooksjad kaotavad palju aega just viimasel lühikesel lõigul kontrollpunkti poole liikudes. Punkti leidmise lihtsustamiseks on võimalik kas lihtsustada situatsiooni punkti ümbruses või siis suurendada püüdvaid objekte punkti läheduses.

1. Kontrollpunkti, mis asetseb kraavide ristis, on võimalik "pikendada" vasakule. Pärast seda, kui oled kraavini välja jooksnud, piisab vaid seda mööda paremale liikumisest, et punkti jõuda.

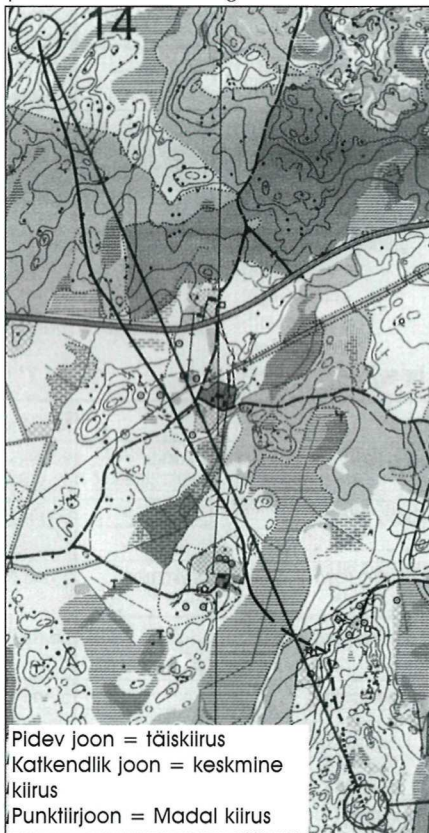

2. Kontrollpunkti, mis paikneb kivi juures, on võimalik "suurendada" — kõigepealt jooksed mäe otsa ja alles siis punkti poole.

KIIRUSE KOHANDAMINE

Kiiruse kohandamine vastavalt maastiku tüübile teeb peavalu paljudele jooksjatele. Treenima peab nii täiskiirusel joostavatel maastikel (nagu oleks gaasipedaal pörandani vajutatud), kui ka kohtades, kus peab

kiirust vähendama ja jooksmata palju tähelepanelikumalt kaarti lugedes.

Pidev joon = täiskiirus
Katkendlik joon = keskmine kiirus
Punktilirjoon = Madal kiirus

TEEVALIKUTE RADA

Oma karjääri hilisemal perioodil avastasin, et treeningutel rohkete teevalikutega radu joosta on väga kasulik. Kasutasime sellist harjutamismeetodit tihti rahvuskoondises: testisime ja võrdlesime erinevaid teevalikuid. Erilised digitaalkellad või uued elektroonilised märkesüsteemid aitavad jooksjatel võrrelda etapiaegu, mille järgi saab otsustada, kus on antud maastiku iseloomu arvestades kasulik joosta otse ja kus tuleb otsustada ringijooksu kasuks.

Seda tüüpi treeningud annavad veel lisaks jooksjale infot tema nõrkadest ja tugevatest külgedest. Ta näeb näiteks, kas ta on tugevam ülesmäge lõikudel või sobivad talle paremini suhteliselt tasased ja kiired maastikud.

Teevalikute raja puhul on kõige tähtsam varuda aega selle hilisemaks analüüsiks ja järelduste tegemiseks. Vastamata ei tohi jääda küsimus: Millest kõik see räägib arvestades minu jooksustiili ja orienteerumiskusi?

Teevalikutreeningud annavad parima tule-

muse, kui neid tehakse väikeste gruppidega, mis koosnevad enam-vähem samal tasemel jooksjatest. Rada peab sisaldama etappe, millel on niisama palju erinevaid teevalikuvariante kui on grupis liikmeid. Iga etapp algab ühisstardiga ja orienteerujad läbivad need kokkulepitud teevalikuvariante kasutades. Punkti jõudes oodatakse, kuni kõik jooksjad on saabunud ja arutatakse oma valikute erinevaid aspekte arvestades saavutatud tulemust.

Sellise treeningu eelis on muljete jagamise võimalus kohe maastikul, kui mälestused ja kogemused on palju värskemad.

KAARDIJONISTAMINE

Alustasin kaardijoonistamisega 12- või 13-aastasena. Alguses tegin seda lõbu pärast, kuid hiljem muutus suhtumine tõsisemaks. B.Bergqvist ja mina joonistasime OK Dackele esimese kaardi. Õppisin kaardijoonistamisest palju. Muutusin palju tundlikumaks maastikuelementide kaardile kandmise suhtes joonte, pindade ja punktobjektide abil. Sain kaardilugemises juurde nii palju enesekindlust, et ei pea enam orienteerudes kompassi kasutama.

Igal aastal püüdsin pühendada 5 või 6 päeva kaardijoonistamisele. Eesmärgiks polnud ainult kaardi valmistamine, vaid ka täiuslik treening mulle endale. Tegin kaarte, mis olid vaid mõne ruutkilomeetri suurused ja ma pidasin seda mõistlikuks ning vajalikuks treeninguks.

Peale kaardilugemiskursuse õppisin joonistamisest muudki. Treenisin selle abil oma võimet keskenduda pikemat aega ühele tegevusele. Kaardijoonistamine nõuab pidevat tähelepanu ja täpsust, kaardijoonistaja peab tõesti täielikult oma töösse "sukelduma". Keskmiselt joonistasin 6 tundi järjest ilma puhkuset, see aitas tublisti kaasa minu keskendumisvõime tugevnemisele. Orienteerumisspordis on keskendumisvõimel igal võistlusel tähtis, tihti isegi otsustav roll.

Peaaegu ka mainima, et nautisin üksi metsas olemist. Mõtlesin orienteerumisest ja samal ajal puhkasin vaimset. Minu teada pole kuigi paljud jooksjad kaardijoonistamisest huvitatud. Ehk häirib neid fakt, et võistluste korraldamiseks sobivalt suure kaardi joonistamine on raske ja aeganõudev töö. See on minu arvates põhjus, miks igasugustest kaardijoonistamisprojektidest osavõtt ei ole mõistlik. Soovitan joonistada kaarte lihtsalt iseendale. Võite näiteks joonistada kaardi juba kaardistatud kohas ja võrrelda oma töö tulemust olemasoleva kaardiga.

KAARDI MÕISTMINE

Hea ja lihtne alternatiiv kaardilugemiskursuste parandamiseks on aeglane jooksmine (või kõndimine) kaardiga. Rahulikult liikudes püüa märgata kõiki maastikudetaile (nivad, orvandid, üksikud kivid, sood jne.) ning seda, kuidas need kaardil on kajastatud.

RAJAPLANEERIMINE

Minu koduklubi OK Dacke oli väike. Inimesed, kes klubi koosseisus treenisid ja võistlesid, pidid olema ka korraldaja rollis. Mäletan, et mulle usaldati stardipealiku koht juba 15-aastaselt. Sagedamini anti mulle ülesandeks planeerida võistluse rajad. Ma ei võtnud seda kunagi raske koormana, mis piirab mu treeninguid. On selge, et rajaplaneering võtab palju aega — algul tuleb välja valida sobivad punktikohad, samal ajal võimalikest etappidest mõeldes, ning pärast veedad palju tunde metsas punktikohti inspekteerides ja etappe testides.

Võtsin radade planeerimist alati kui suurepärase treenimisvõimalust, millest sain tohutult kasu. Radu planeerides õppisin mõtlema nagu teised rajameistrid ning tekitama rajal jooksjatele üllatusi ja erinevaid probleeme sisaldavaid orienteerumissituatsioone. Kõike seda on kasulik teada, kui soovid edukalt võistelda. Peale selle on radade mahapanek hea jooksu- ja kaarditreening ning variantide testimine ka füüsiliselt raske.

Püüan igal aastal planeerida radu vähemalt ühel võistlusel. Kõige parem on seda teha mulle tundmatul hästikaardistatud maastikul.

MINU ESIMESED AASTAD ELIITKLASSIS

Arvan, et võin oma juunioriaastaid, kus ma tasapisi sillutasin omale teed riigi juunioride koondisse, nimetada õnnelikeks. Kuid need ajad said 1978. aastal ümber ja 1979. aastal algas minu esimene hooaeg meeste eliitklassis, mis tähendas pikemaid radu ja karmimat konkurentsi. Ka juunioride klassis oli konkurents karm, kuna minu klassis jooksis palju tugevaid jooksjaid — Jörgen Martensson, Åke Jönsson, Lars Lönnkvist, Bengt Levin ja Lennart Larsson — kes kõik jõudsid 80-ndatel maailma paremikku. Me suutsime saavutada häid tulemusi just tänu omavahelisele rivaalitsemisele, mis innustas meid igal võistlusel, kus osalesime. Selle tulemusena motiveerisime üksteist pidevalt oma piire ületama.

Siiski olid mu esimesed aastad meeste eliidis rasked. Olles olnud "staar" juunioride seas, olin nüüd kõigest üks paljudest "headest" jooksjatest meeste seas. Oma esimestel meesteklassi aastatel keskendusin koondisse pääsemisele — 1979. aasta MM-ile Soomes, 1980. aasta Põhjamaade MV-le Rootsis ja 1981. aasta MM-ile Sveitsis. Kuid ma polnud piisavalt hea! Olin suuteline tegema ühe hea jooksu (näit. kvalifikatsioonijooks), kuid enamasti jäigi see ainsaks tubliks soorituseks. Siin on minu selle perioodi kohad rootsi meistrivõistlustel: 12 – 8 – 27. Tulemused näitavad, et olin parimatest pikalt maas. Kaotasin ka koha A-koondises ja see tegi loomulikult meele mõruks.

Reaktsioonina sellele hakkasin põhjaliku-

Kui tahad tõusta maailma eliiti, pead tõsiselt spordile pühendunud olema: Matti Tiit MMil Tamperes

malt oma tuleviku peale mõtlema ja sain aru, et kui tahan tõusta maailma eliiti, pean senisest enam spordile keskenduma ning olema sellele pühendunud. Juunioride seas on kergem tipus olla, kuna rajad on lühemad ning konkurents pole nii tihe. Toona tegin teise olulise otsuse oma orienteeruajakarjääris: otsustasin hakata treenima tõeliselt ränkade koormustega.

KLUBIVAHETUS

Lahkusin Ok Dacke'ist 1981. aastal ning alustasin jooksmist OK Orionis, mis oli rohkem keskendunud kõrgel tasemel treenimisele. Uus keskkond, kus paljud jooksjad tugevalt treenisid ja keskendusid oma sport-

likele saavutustele, oli väga stimuleeriv ja andis mulle vajaliku tõuke.

1982 oli minu läbimurdeaasta. Aasta algul oli selge, et ma A-koondisse ei pääse, kuid minule tüüpiliselt paranesid tulemused hooaja jooksul pidevalt. Juulis lõpetasin O-Ringeni Norrbottenis neljandana ning kuu aega hiljem tegin oma "elu jooksu" Rootsi meistrivõistlustel Norrköpingis. Raske kivine maastik linna lähiehitistes sai minu esimese Rootsi meistrivõistluste võidu paigaks meeste eliidis. Vahe minu ja teiseks tulnud Lars Lönnkvisti vahel oli ligi 5 minutit. Tollel päeval oli ilm äärmiselt lämbe. Suudan hetkel meenutada vaid ühe võrdluse —

ALGUS LK 23

päev, kui ma võitsin rootsi juunioride meistrivõistlused Smålandis 1975. aastal. Ma ei saa öelda, et oleksin kuumale ilmale eriti mõelnud, pigem isegi vastupidi — kuid paljud jooksjad on sellistes tingimustes löödud juba stardijoonel tules.

Järgmised Rootsi meistrivõistlused peeti mõned nädalad peale minu ülalmainitud võitu. Need olid õised meistrivõistlused Glimarksas, mis asub minu kodulinna läheduses, ja ma võitsin jälle. Maastik oli ülimalt keeruline, mistõttu tegelikud ajad ületasid pikalt rajameistri poolt ennustatu.

Olin suurepäraselt vormis ning tundsin, et miski ei suuda mind peatada. Tänu edukale sügishooajale valiti mind rahvuskoondisse Põhjamaade meistrivõistlusteks Bornholmis. Lõpuks pääsesin ma võistkonda, kuhu olin üritanud saada mitu aastat. Sain individuaalse pronksi, kuid kaotasin Jörgen Mårtenssonile, kes tegi seal oma elu jooksu, üle seitsme minuti ja neli minutit teise koha saanud Öyvin Thonile. Päev hiljem toimus teatevõistlus. Jooksin esimest vahetust. Åke Jönsson, Jörgen Mårtensson, Lars Lönnkvist ja mina lõpetasime teisena, kaotades Norrale vaid kuue sekundiga. Hooaja lõpus valiti mind 68 ajakirjaniku poolt Aasta Orienteerujaks, sain mõned hääled rohkem, kui Martensson. Minu jaoks oli käes aeg teritada oma relvad 1983. aasta MM-ks Ungaris.

MINU ESIMESED MAAILMAMEISTRIVÕISTLUSED

1983 aastal olin rahvuskoondise koosseisus hooaja algusest. Seega ei pidanud ma enam pidevalt pingutama koondisse pääsemise nimel ja võisin rahulikult valmistuda tähtsamateks võistlusteks. Üheks selliseks oli mai lõpus toimunud Põhjamaade maavõistlus Norbergis. Lõpetasin neljateistkümnendana. Kuid tähtsaim võistlus oli MM Ungaris.

Mai algul kaotas minu klubi OK Orion Tiomilal Soome klubile Kalevan Rasti napp, 2 sekundiga.

Septembri algus kuulutas maailmameistrivõistlusi. Mind valiti tiimi stabiilsete tulemuste tõttu, mida ma näitasin kvalifikatsioonivõistlustel Västergötlandis, mitte kauget maastikest, kus pidi toimuma 1989. aasta MM.

Minu kui uustulnuka jaoks oli MM midagi täiesti uutset. Enne finaaljooksu toimus kvalifikatsioonivõistlus, mida peeti kahel rajal. See oli tingitud suurest osalejate arvust. Mehed jaotati kahte gruppi ning 25 paremat mõlemast eeljooksust said finaali. Lõpetasin oma grupis viiendana ja sain hakata keskendumata oma esimesele MM-finaaljooksule, mis toimus Balatoni järve läheduses. Finaaljooksu maastik oli kvalifikatsiooni omast palju nõudlikum. Saavutasin parima rootslasena seitsmenda koha. Norralased olid kõigist peajagu üle, võttes

esimese, teise, kolmanda ja ka neljanda koha.

Teatevõistluse peeti peale puhkepäeva. Maastik oli kiire, rajad kulgesid pöögimetsades ning meeskondade vahed olid väikesed. Kolmandas vahetuses, kui võistlusest oli läbitud pool, läks metsa kuus võistkonda 37 sekundi sees. Mind oli valitud jooksma viimast vahetust. Šveits oli viimases teatevahetuses liider ja neil õnnestus seda kohta hoida kuni tagant neljanda punktiini, mil nende võistleja närvid üles ütlesid ning ta vea tegi. Harald Thon Norrast suutis külma närvi lõpuni säilitada ning jõudis finišisse kaks minutit enne toonast Tšehhoslovak-

Leidsin, et vaimselt on väga raske seista viis päeva järjest stardis ülesandega võita

kiat. Minul õnnestus finišilõigul lüüa õnnetut šveitslast Marcus Stappung'i ja tuua oma võistkond pronksile.

Mul ei õnnestunud kaitsta oma eelmise aasta esikohti Rootsi meistrivõistluste õisel ja tavarajal osalt seepärast, et olin juba alustanud keskendumist eelseisvale hooajale.

LÄBIMURDEAASTA

Peale aastast testimist oli 1984. aasta esimene hooaeg, mil maailma karikavõistlused korraldati täie ametlikkusega. Mulle meeldisid mitmepäevavõistlused ja tavaliselt läks mul nendel hästi. Seepärast pidasin loomulikuks, et üritan võita 1984. a maailma karikat. Esimene osavõistlus peeti Ungaris, eelmise aasta MM-i kaartidel. See mulle sobis, kuna teadsin, millist strateegiat seal kasutada. Pidin olem kindlameelsem ning hoidma kinni tehtud teevalikutest.

Kuna võistlused peeti aprilli keskel, teadsin, et pean ära kasutama olukorra, kus mina olin saanud juba kaks kuud saanud

Alati peab kasutama kõiki vahendeid enesekindluse tõstmiseks

lumevabadel maastikel treenida. Alati peab kasutama kõiki vahendeid enesekindluse tõstmiseks! Võitsin jooksu ja see oli minu lõplikuks läbimurdeks maailma eliiti. Samas olin pannud ka aluse üldvõidule maailma karikasarjas.

See mul ka õnnestus. Sügisel, Karlstadis, suutsin üldvõidu võtta peale närvesöövat finišeerimist Tore Sagvoldeni vastu. Mõlemal oli võrdne arv punkte ja võitja pidid otsustama reeglid. Võitjaks osutusin mina, kuid ainult tänu sellele, et hooaja paremuselt kolmas tulemus oli minul parem.

See aasta andis mulle ka teise hindamatu

kogemuse. Minu eesmärgiks oli kokkuvõttes võita O-Ringen Blekinges. Leidsin, et vaimselt on väga raske seista selle ülesandele iga päeva stardis. Need viis päeva kurnasid mu täiesti läbi. Suutsin ennast taas koguda alles oktoobri alguseks — vahetult enne otsustavaid MK-võistlusi.

EBAÕNNEAASTA

Vaevalt suudab keegi unistada paremast hooaja algusest, kui minu 1985. aasta oma. Maailmakarika võiduga tõestasin endale, et suudan ülejäänud eliidiga sammu pidada. Loogiliselt oli sel aastal vaid üks tähtis võistlus — MM Austraalias. Kõik teised võistlused olid vaid astmed, mis viisid mind eesmärgi nr.1 poole. Need read loetud, saate ilmselt aru, miks ma seda aastat ebaõnneaastaks nimetan. Ma ei pääsenud isegi Rootsi MM-koondisesse!

Peale läbipõlemist tugevamana tagasi tulla tundub olevat minu loomusesse sügavalt juurdunud joon. Vead annavad mulle uusi kogemusi ja aitavad areneda. Tol aastal tegin ma oma treeningutes vea — keskendusin liialt tugevale treenimisele, vastamata jäid küsimused "miks" ja "kuidas".

Õppisin ka seda, et oma hooaja eesmärgid peab enne hooaja algust kooskõlastama rahvuskoondise treeneritega. Siiski tõi 1985. aasta ka positiivset — raske treeninguga saavutatud füüsiline võimekus aitas mind järgnevatel aastatel.

TEISED MAAILMA KARIKAVÕISTLUSED

1986. aastal oli mul vaid üks eesmärk — MK. Ainult üks sündmus oli sellest tähtsam — Ignalill ja mina ootasime perre uut liiget. Laps pidi sündima mai lõpus, mis langes kokku MK-sarja Kanada ja USA osavõistlustega. Ma ei saanud seal ilmsel, kuid meeldival põhjusel osaleda.

Edukas esinemine esimesel võistlusel Haldenis oli niisiis minu jaoks äärmiselt oluline. Tulemus polnud halb, kuigi ma uskusin, et sellest üldvõiduks ei piisa. Isaks saamine omas suurt positiivset laengut ning see oli kindlasti minu sügishooaja edu võti. Kui järele mõelda, siis alles pärast lapse sündi hakkasin saavutama oma parimaid tulemusi. See tulenes arvatavasti minu kohustuste suurenemisest. Olin mehana kühse- nud, ja läbinud järjekordse kontrollpunkti oma eluteel.

Tulemused, mis ma aasta lõpus saavutasin, olid uskumatud. Võitsin Põhjamaade Maavõistluse, kolm MK-etappi ning MK kokkuvõttes ning Rootsi õised meistrivõistlused.

Alustalad järgmiseks hooajaks olid paigas. Olin parim, ja miski ei saanud mind takistada võitmast 1987. aasta MM-i. ●

FOTO: HARRY VEIDE

Kas meie kaardid on hästi loetavad?

JOHANNES TASA

Taas on üks ilus orienteerumissuvi jõudnud lõpule ja käes on aeg arutada, mis läks hästi ning mida saaks teha paremini. Seekord — milliste kaartidega ja millistel radadel jookseme.

Minu esimesed kokkupuuted orienteerumisega pärinevad aastast 1961. Tol ajal joosti suvaliste maakasutusplaanide ja topokaartidega, mida vaid õnnestus hankida. Kuuekümnendate teisel poolel hakati neid parandama ja kuna selgus, et "nööbi külge on vaja õmmelda kuub", sai seitsmekümnendatel üldiseks o-kaartide joonistamine. Sellest ajast on meil hulk spetsialiste, kes suudavad seda teha heal tasemel ja neid tuleb järjest juurde.

Kõige sagedamini esineb siiski küsitavusi läbitavuse kajastamisel, põline probleem on ka täpsuse-loetavuse dilemma lahendamise. Kui algul joosti 1:30 000 ja 1:25 000 kaartidega, siis täpsuse suurenemisega sai üldiseks 1:15 000, ka 1:10 000 jne. Kuna pidevalt arenasid ka

reeglid, pidurdati seda protsessi — kaardileht läks liiga suureks (halb metsas lapata), tegemine kulukaks ning kujutatud informatsiooni ei olnud vaja ega

suudetud pidevalt jooksu ajal jälgida.

Vaatame, mida reeglid siis praegu nõuavad. Toon mõningad minu meelest eriti olulised lõigud:

- **KAART:** o-raja planeerimise eesmärgiks on sellise raja loomine, mille läbimisel on otsustav osa võistleja o-võimel. See saab toimuda ainult juhul, kui o-kaart on piisavalt täpne, üksikasjalik ja objektiivne, ning samal ajal ka võistlustingimustes selgelt arusaadav ja kergesti loetav.

- **SISU:** kolmemõõtmelise maastikupildi täpne kujutamine ja kõrguserinevuste väljatoomine on o-kaardil primaarse tähtsusega.

- **TÄPSUS:** põhireegel on siin

järgmine — võistleja ei tohi kaardil tunnetada ühtegi ebatäpsust. Kaardi detailiseerimine pisiobjektidega ei tohi varjata maastiku üldpilti.

- **ÜLDISTAMINE JA LOETA-VUS:** valikulise üldistamise käigus valitakse, milliseid objekte kaardil kajastada, lähtudes kahest kriteeriumist: kui suurt tähtsust omab objekt orienteeruja seisukohast lähtudes, ja kui suurt tähtsust omab see kaardi loetavuse seisukohast lähtudes. Need kaks nõuet võivad mõnikord olla omavahel vastuolus. Sellisel juhul tuleks lähtuda kaardi loetavuse seisukohast ning mitte kanda kaardile üleliigset pisiinfot.

Toodud nõuete täitmiseks on tingmargid:

- **MÕÕTKAVA:** o-jooksuks kasutatava kaardi mõõtkava on 1:15 000. Kaarti 1:10 000 võib kasutada teate- või lühiraja võistluseks, samuti soovitatakse seda vanemate ja nooremate klasside puhul.

- **HORISONTAALIDE LÕIKEVAHE:** o-kaartidel kasutatav horisontaalide lõikevahe on 5m, lamedal maastikul lubatakse kasutada ka 2,5-meetrist kõr-

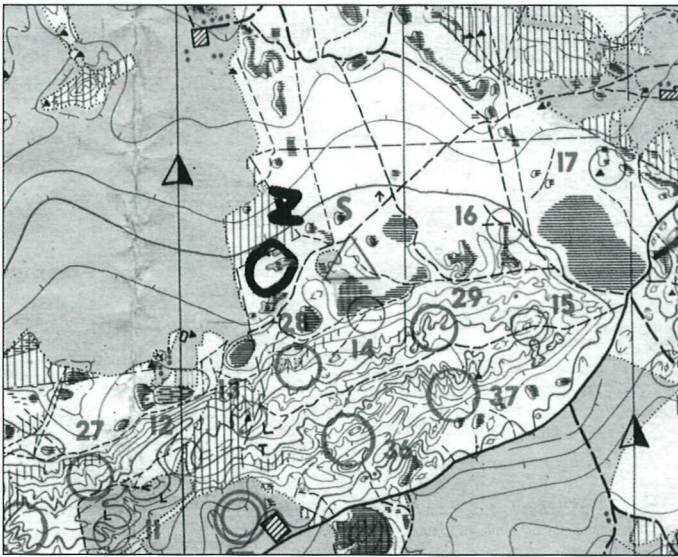
gusjoont. Kuna siinjuures ei täpsustata, mis on lame, tekib mul kohe küsimus — kas Hargla ja Kūka on sama lamedad kui Nõva ja Kodasoo?

Mida on siis mõeldud lameda maastiku all? Vaatame originaali: "flat" — "lame, lausik, tasane". Ilmselt oleks õigeim eestikeelne vaste "lauge". Laugetel nõlvadel jääb ka 2,5m lõikevahe puhul reljeefijoonte vahele piisavalt ruumi, et tagada hea loetavus. Peab aga tõdema, et meie jõenõlvad ja jäätekkelised moreenvormid ei ole reeglina lauged.

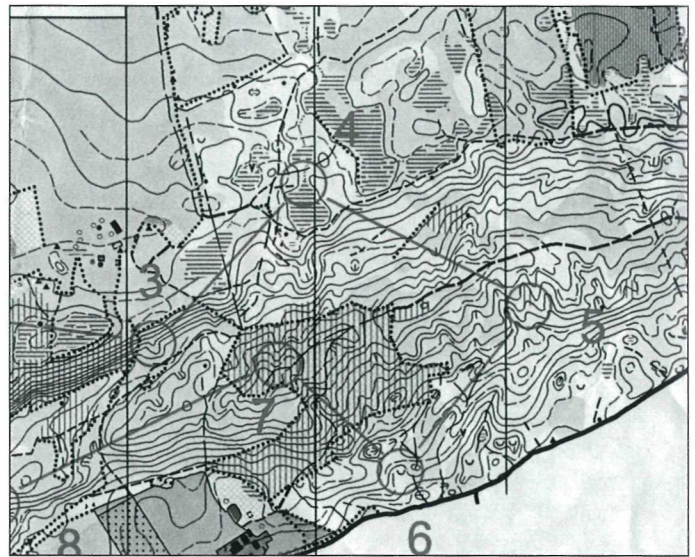
Iseenesest ei olegi 2,5m lõikevahe kasutamine veel ohtlik, aga niipea, kui nõlval vähegi ruumi jääb, kipub meil platsi ilmuma abijoon. Sellega suudab innukas kaardistaja täita kõik valged kohad, kus vähegi reljeefi esineb. Tekib kaart, kus lamedamate ja kõrgemate kün-gaste kujutamisel on kasutatud samal määral horisontaale — teisiti öeldes on kaardi eri osades kasutatud erinevat lõikeva-het, sest mittetipptegijal on võistlustingimustes pool- ja täishorisontaali eristamine peaaegu võimatu.

Väiksemad reljeefiobjektid on meie kaartidel seejuures sageli üle võimendatud — muidu ei mahu neid näitama. Orvand, kus peale tähise vaid ühele võistlejale ruumi on, kujutatakse kolme horisontaaliga, sest muidu ei mahu ta lihtsalt pildile ära. Sellega on eksitud reeglite nende punktide vastu, milles rõhutatakse kaardi loetavust — viimane on detailidega niivõrd täidetud, et suuri vorme on väga raske eristada. Ka langujooned on millegipärast pahatihti kiivalt varjatud info.

Üks tüüpilisi näiteid sellisest materjalikäsitlusest on Mustla-Nõmme o-kaart, parem pole ka Kūka — mõlema puhul raskendab loetavust ka viimase trüki puhul nõuetest tunduvalt tumedam reljeefi värv. Kuigi tegelikult ei tekitanud ka 1982.a EMV kaart Kūkal mulle lugemise seisukohalt mitte mingeid raskusi (tegemist oli 1:15 000 h 2m mõõtkavaga), olen alati imestanud, miks on vaja mingi künka joonistamiseks kasutada kuut horisontaali, kui sama

Kambja kaart aastast 1976, 1:16 667, h 4m

Sama maastik 2002. aasta kaardil (1:10 000, h 2,5m)

ALGUS LK 25

tulemuse saab kolmekahe — kellele ja mida annab see, et nõlvad on jooni täis veetud ning milline objekt jääks kujutamata, kui pooled neist vahelt välja jätta.

Nagu reeglitest näeme, puudub automaatne ühendus kaardi mõõtkava ja reljefi löikevahe vahel. Seega on massivõistluse või lühiraja lähenemine — 1:10000 kaart ning sellega koos 2,5m joon — täiesti meelevaldne ja tegelikult nendele, kellel käed lugemiseks “lühikesed” isegi segav, sest mõõtkava muutub 1,5, löikevahe aga 2 korda. Reeglite järgi peaks eelkõige valmima kasutuskõlbulik 1:15 000 kaart, mida seejärel 1,5 korda suurendatakse. Reljefi löikevahe ei määrata aga mitte mõõtkava, vaid maastiku järgi.

Katsume selgusele jõuda, miks on lubatud lühirajal ja teates kasutada 1:10 000 mastaapi? Kas seetõttu, et löikevahet vähendades kaarti “tehnilisemaks” teha või siiski selleks, et kiiruste tööstes saaksid jooksjad infot kergemini kätte?

Kuidas toimib suurvõistluste praktika? 1:10 000 h 5m on olnud kasutusel viimaste aastate MM võistlustel. Eriti sümpaatne on 2002.a Euroopa MV kaart — Orienteeruja (nr 7/2002) kaanele trükitud koopiaga võiks kohe jooksma minna — maastikutüübilt Kambjat meenutav kaart on nii hea loetavusega. Mõned numbrid varem on Kambja kaart ise täies hiilguses

ära trükitud — mitte ei saa aru, kellele ja mida annab see, et nõlvad on jooni täis veetud?

Teise vastandliku näite kaardistamisest võib leida Orienteerujast mõned numbrid hiljem, kui tutvustatakse Balti MV võimalikku kaarti. Selleks ei ole vajalik kohale sõita, et tõdeda sama, mis võistkonna esindajad peale võistlust: “Vaja läks kohanimist ja keskendumist, kuid mõningad KP-d ei sobinud sellest hoolimata”. Kui tuletan liiksaks meelde Kura sääre 2,5m raskeltloetavaid kaarte, tuleb tõdeda, et Balti riikides põetakse samu arenemiskursusi (või on sõlmitud mingi salaprotokoll IOF reeglite mitte kehtivuse kohta?), mis takistavad tõdemast reeglites toodud — kõige paremini annab o-maastikust ülevaate 5m horisontaalide löikevahe.

Tegelikult on reeglites koguni öeldud: maastik, mille välikaardistust ei ole võimalik teostada mõõtkavas 1:7500 ja hiljem kujutada kaardil mõõtkavaga 1:15 000, ei ole kõlbulik rahvusvaheliseks orienteerumisvõistluseks. Siin üritatakse juhtida kogu protsessi — kui võtad väiksema paberi, mahub sinna ka vähem üleliigset, kuigi eelkõige sõltub tulemus siiski tegja kavatsustest. Kaardistaja meisterlikkust ei näita mitte võime paber tihedalt täis joonistada, vaid oskus teha keerulisest maastikust hea loetavusega kaart.

Kas keegi suudab veenvalt selgitada, mille poolest erinevad

meie maastikud Soome ja Rootsi omadest niivõrd, et meil kuidagi ei saa hakkama 5m löikevahega? Siiski vist saab — Uniküla kaardil ei hoomanud ma küll ühtegi puuduvat detaili! Nagu näha, ei kao kaardilt ära ühtegi orienteerumiseks vajalikku objekti, küll aga paraneb dramaatiliselt loetavus.

Nagu tõdesin, on meil küll palju tasemel kaardistajaid, kuid jääb mulje, et kaartide vormistamisel oleme jäänud kaugele eelmisse sajandisse, kui neid vaid Riias trükkida võis. Nimelt ei ole ma kohanud sama maastiku kohta ühtegi võrdlevat kaarti eri löikevahega. Ise-

Kui võtad väiksema paberi, mahub sinna ka vähem üleliigset

gi kalka peale joonistades ei võtaks lisaversioon üle poole päeva, kuid võistlustel kasutatakse aastaid ikka üht ja sama.

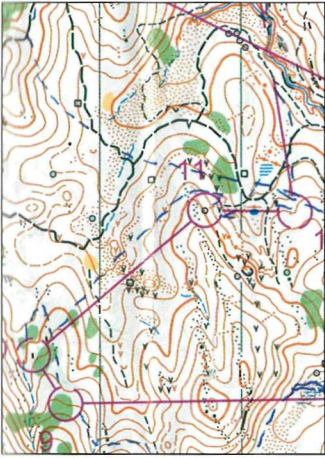
Väga levinud eksimus on ka 1:10 000 kaardi joonistamine 1:15 000 märkidega. Lugemisel ei ole abi sellest, et paber on suurem — lugeda on lihtsam ikka siis, kui pilt on suurem. Seda abitust, et võisteldes kaarti lihtsalt ei näe, tuleb ise tunnetada — seda ei ole võimalik kirjeldada! Minu vend on alati jooksnud prillidega ning aastaid tagasi oli ikka jutuks: “Kuidas sul nii kaua aega läks?” — “Vihma hakkas ju sadama” — “Ja siis?” — “Ma ei näinud ju!”. Tegelikult sain ma ise sellest täielikult aru alles nüüd, kui omal

abivahendeid vaja, kuid nendest vihma tõttu abi ei ole. Seetõttu võib mõista nooremaid kaardistajaid, kuid natuke imeplik on endaealisi võistlustel näha, prillid ninal, võitlemas isendi poolt püstitatud takistustega. Kas ei oleks aeg lõpetada inimkatsed ja tunnustada IOF reeglites fikseeritud?

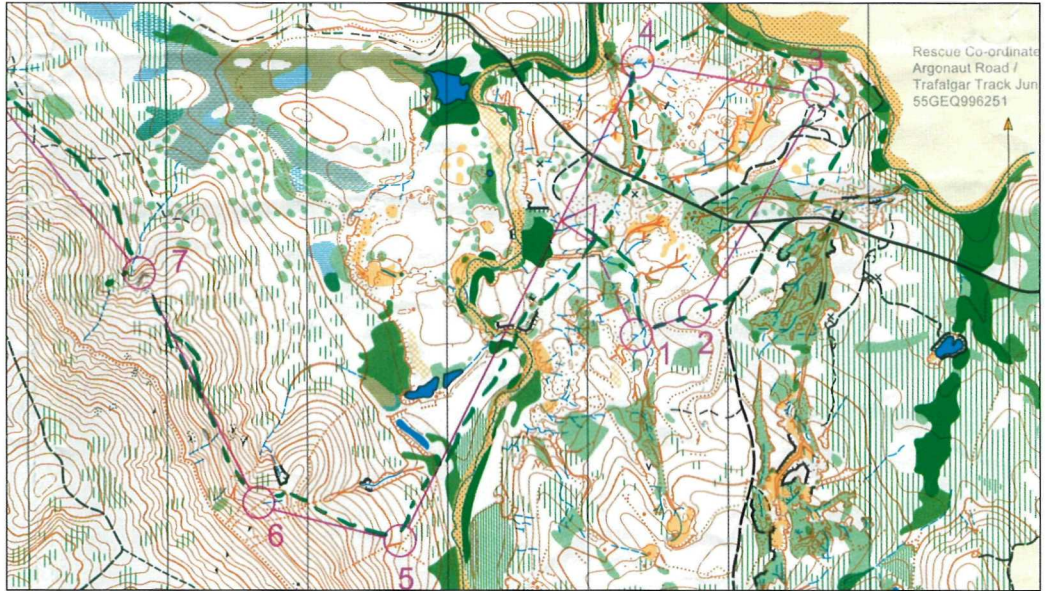
Tegelikult on ju ka 1:15 000 h 5m vaid kokkulepitud standard — kindlasti on maastikku võimalik väga edukalt kujutada ka teiste parameetritega ning seal, kus on reljefi lugeda, ei pruugi vahet isegi märgata. Kokkulepe on vajalik ikka selleks, et kogu maailmas oleks o-kaart võimalikult sarnane. Ei mängita ju näiteks Põlvas jalgpalli väravapalli väravatega ega Kuressaares võrkpalli tennisväljakul!

Seega, kallid sõbrad, tahan juhtida tähelepanu sellele, et tegemist on meie lemmikala reguleerivate nõuetega, mitte liikluseeskirjaga, mis on välja mõeldud vaba isiksuse liikumisvabaduse ahistamiseks — igaüks võib ise otsustada, milline punkt, mis ulatuses, kelle jaoks ja millal kehtib. Kui vaadata Soome või Rootsi võistluskutseid, siis nendelt viidet reljefi löikevahele ei leia — toodud on vaid mõõtkava (rahvavõistlustel loomulikult 1:10 000).

Milline mõju on kaartidel aga radadele? Nagu teada, toimub vormide järgi üldorienteerumine — liikumistee valik ja detai-

Endine kullakaevanduste ala Austraalias — 2002. aasta veteranide MM-i kvalifikatsioonijooks

lide järgi täppisorienteerumine — KP-de võtmine. Elus on ikka nii, et kõik on kõigega seotud ja mõjud on vastastikused. Liigselt detailiseeritud kaartidele kipuvad rajameistrid planeerima radu, mis läbib kõiki tihedamaid reljeefipesi, lootes sundida võistlejat nii oma loomingut lugema. Tulemuseks on väga palju lüheldasi etappe — sageli mitu samasuunalist järjest, siis kaks pööret ja tuldud teed tagasi. Keskmine etapp on praegusel ajal 200–400 m pikk ning üle ühe joonorientaari. Kohe kuidagi ei raatsi keegi planeerida teevaliku etappi — siis jooksevad järsku mööda teed ja ei näegi ilusat kätetööd.

Tegelikuses on aga välja kujunenud järgmine orienteerumistiil: suunaga kuni tõkkeni (lugeda pole vaja ju isegi tõkkeit), siis suunaga, juba kaugust arvestades (sammud), edasi ja kui kaarti lugeda ei õnnestu (liiga tihe ehk vääralt vormistatud kaart), tuleb silmad lahti hoida — järsku tabab KP-sse viiva raja. Ja kui sammud täis — otsima! Kui aga juhtud kohtama kaaasvõistlejat, läheb ju kohe lõbusamaks — teevaliku etappide puudumisel ei teki isegi ettekääned lahkumiseks.

Kuna sellist orienteerumist on viljeldud juba piisavalt kaua, on välja kujunenud suur hulk toodud meetodi kasutajaid, kes ise radu tehes planeerivad juba ilmselt teadlikult sellise raja, mis kirjeldatud stiili toetab. Teevaliku etappi ei saa planeerida — seal tuleb ju kaarti lugeda ja ise otsustada, kuid liikudes võib niimoodi kergesti äragi eksida.

Kindlasti planeeritakse aga terava nurga all väljuvaid etappe, et KP-sse sisenev ja sealt välja tulev loha üheneksid ja aitaksid punkti leida ka siis, kui parasjagu kedagi väljujat vastu jooksmas ja sellega tähise asukohta näitamas ei ole.

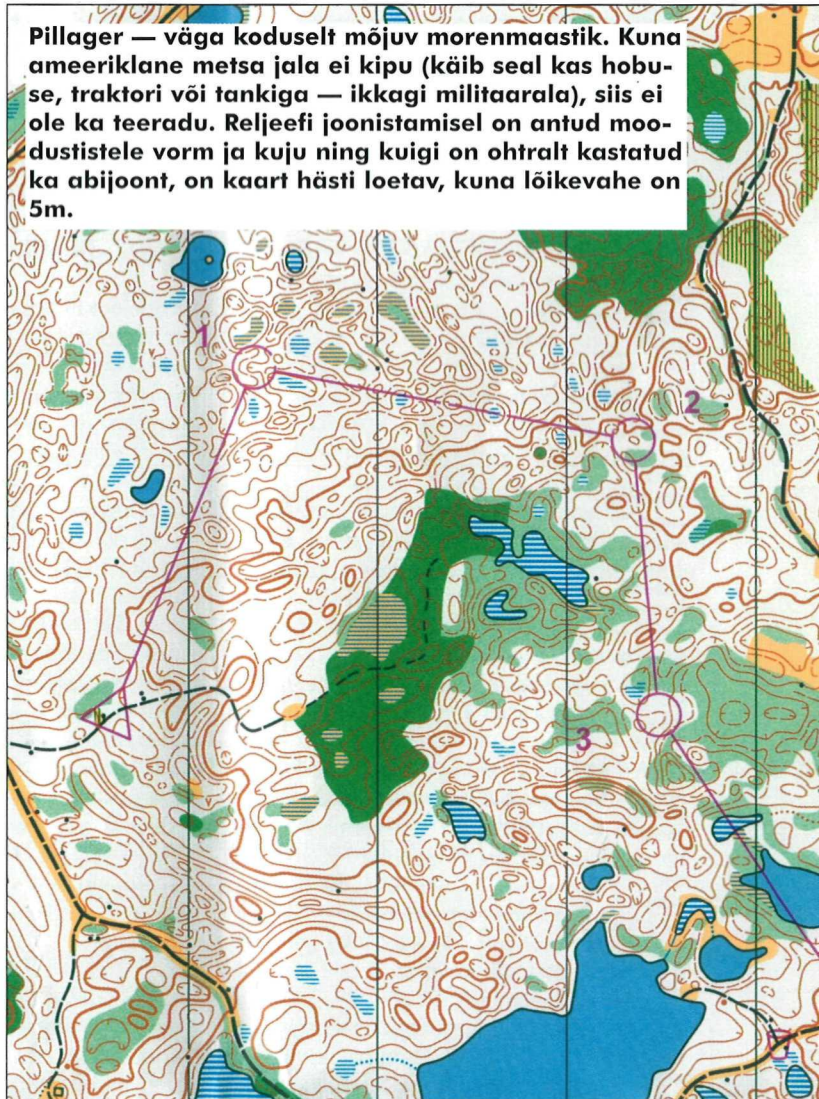
Kuna kirjeldatud kaarte ja radu on Eestis suurel hulgal, siis tekib välja võistleva minnes teatud kohanimisraskusi muu maailma reeglitele vastava orienteerumisega. Kindlasti ei tule see ju kasuks meie järelkasvule, kes liiga tihti välja ei pääse.

Lõpetuseks veel üks nüans. Võideldes metsas loodusjõudude (vihm on luubid ja prillid märjaks teinud) ning kasutamiskõlbmatu kaardiga (1:10 000, h 2,5m) kõigest hoolimata mingi KP üles leidnuna selgub pahatühti, et seda ei õnnestu kuidagi identifitseerida — legendilehel on numbrid kaks korda väiksemad kui kaardil. Ilmselt seetõttu on Soomes ja Rootsis kujunenud välja hea komme — nimelt trükitakse seal kaardile KP järjenumbriga kõrval sama suurelt ka selle tunnusnumber. Millegipärast juurdub meil see tava visalt. Kindlasti läheb trükiettevalmistus raskemaks — hoolikalt tuleb jälgida, et lisanumbrid ei kataks kinni väärtuslikku infot.

Kokkuvõtteks tahaks loota, et järgmisel hooajal võiksime kõik nautida orienteerumist natuke rohkem. Jõudu tegijatele!

Tasmaania 3-päeva jooks — 1992.a veteranide MM-iks valminud kaardil on kasutatud 2,5m löikevahet, et kujutada orgude lamedaid moodustisi. Kuna reljeefi värv ei domineeri, siis on loetavus hea — vormid hästi eristatavad, liikumist saab planeerida juhthorisontaalide järgi. Korralik lähenemine lühirajale — tuleb kasutada kõiki o-tehnilisi võtteid, ka liikumisteevalikut.

Pillager — väga koduselt mõjuv morenmaastik. Kuna ameeriklane metsa jala ei kipu (käib seal kas hobuse, traktori või tankiga — ikkagi militaarala), siis ei ole ka teeradu. Reljeefi joonistamisel on antud moodustistele vorm ja kuju ning kuigi on ohtralt kasutatud ka abijoont, on kaart hästi loetav, kuna löikevahe on 5m.

Kolm meest ja üks naine võistkonnas

RUTH VAHER

ehk järjejutu "Eestlased Lätis seiklemas" kolmas osa

Eestlaste multisportlikke ettevõtmisi on Orienteeruja juba kaks kord kajastanud. Nüüd siis kolmas selleteemaline seikluskutt.

Seekordse Läti klubi VX poolt korraldatud multisportdivõistluse keskuseks oli Jekapilisi lähedal asuv Sala asula. Kui kevadel käisime sama klubi multisportdivõistlusel, lõppes võistlus meie tiimile pärast 24-tunnilist rassimist katkestamisega. Seekord võtsime oma peaesmärgiks kogu raja määrustepärase läbimise.

Kogu seiklust otsast alates: ühel kenal sügisel keskhoonikualustasid Läti poole reisimist: Heiti Hallikmaa (autojuht, kapten, kaardilugeja2), Randy Korb (kaardilugeja1), Rain Lond (psühholoog ning vee- ja alpinismiharjutuste spetsialist), Ruth Vaher (naisliige, kaardilugeja3), ühise nimetuse all Hekotek Adventure.

Veel enne, kui jõudsime Läti piirini, tuli Pärnus lahendada soojendusülesanne — Raini pass oli jäänud koju kapiriilule. Järnesid kiired arutelud, telefonikõned, tegevusplaani koostamine. Kahe tunni möödudes peale ülesande saamist võis tunda rahulolu esimese takistuse edukast ületamisest koos lisapunktidega. Sel ajal, kui Heiti käis põkkumisoperatsioonil, pakkisid ülejäänud Pärnus Tarapita kohviku ees murul võistlusvarustust — tegevus, mida võistluskeskuses tõusvas närvipinges olekski olnud palju ebaameeldivam teha!

Salasse jõudsime siiski piisava ajavaruga. Heiti läks esindajate koosolekule, ülejäänud jäid ennast ja varustust timmima. Eliit-sarjas oli registreerunud 40 võistkonda, osavõtjaid oli tulnud ka Leedust, Poolast, Ukrainast ja Venemaalt. Kohalikud poisikesed pidasid vist just meid favoriitideks, sest kuni stardihetkeni oli meie toimetusi jälgimas ning meie ümber tiirutamas 10–15-liikmeline fännikamp. Viimased tükid Liliani (Jõesaar) tehtud multisportlaste kooki ja tuligi asuda stardijoonel.

Kell 21.00 lendas ilutulestik taevasse ja võistkonnad läksid rajale. Algas oli lätlastele traditsiooniline — sissejuhatuseks kahekilomeetrine o-jooksurada saamaks kätte le-

gendikaardi ja seejärel juba suurele seiklusele, alustuseks jalgrattaga.

Võistluste rajameister oli suvel võtnud osa soomlaste Endurance Quest'ist ja saanud sealt mitmeid ideid, kuidas selline multisportdivõistlus võimalikult huvitavaks ja mitmekülgeks teha. Hangitud kogemused ja nende rakendamine olid tippklassist — kõik meie võistkonna liikmed tunnistasid, et tegemist on prima multisportdirajaga, mida kunagi läbitud.

Võistlus koosnes järgmistest etappidest: jalgrattaorienteerumine, jalgsiorienteerumine, süstasõit või takistusriba üle jõe ja seejärel maastikul märgitud rada pidi liikumine, jälle jalgrattaorienteerumine, seejärel isetehtud parvega saarele jõudmine ja seal KP-de otsimine, alpinismiharjutus — mööda vana veski seinu pidi üles märgini ja alla tagasi, joonorienteerumine ja peidetud punktide otsimine, nn tulip jalgrattaorienteerumine (liikumine legendi järgi ilma kaardita), järjekordsed mägironimisharjutused — 9 meetrit laskumist kõie abil sillalt jõeni, jõe läbimine, seejärel paralleelkõitel üle jõe jälle vastaskaldale, 7-meetrise seinat üles ronimine, kogu seerial saatjaks jalgratas ning lõpetuseks kanuutamise Saka ja Daugava jõel. Algselt pidi olema ka lisatapp nn. supereliitsarja võistkondadele, aga see jäeti ära. KP-d olid sealjuures enamasti raskesti ligipääsetavates kohtades — puude otsas, kaljujärsaku all jne.

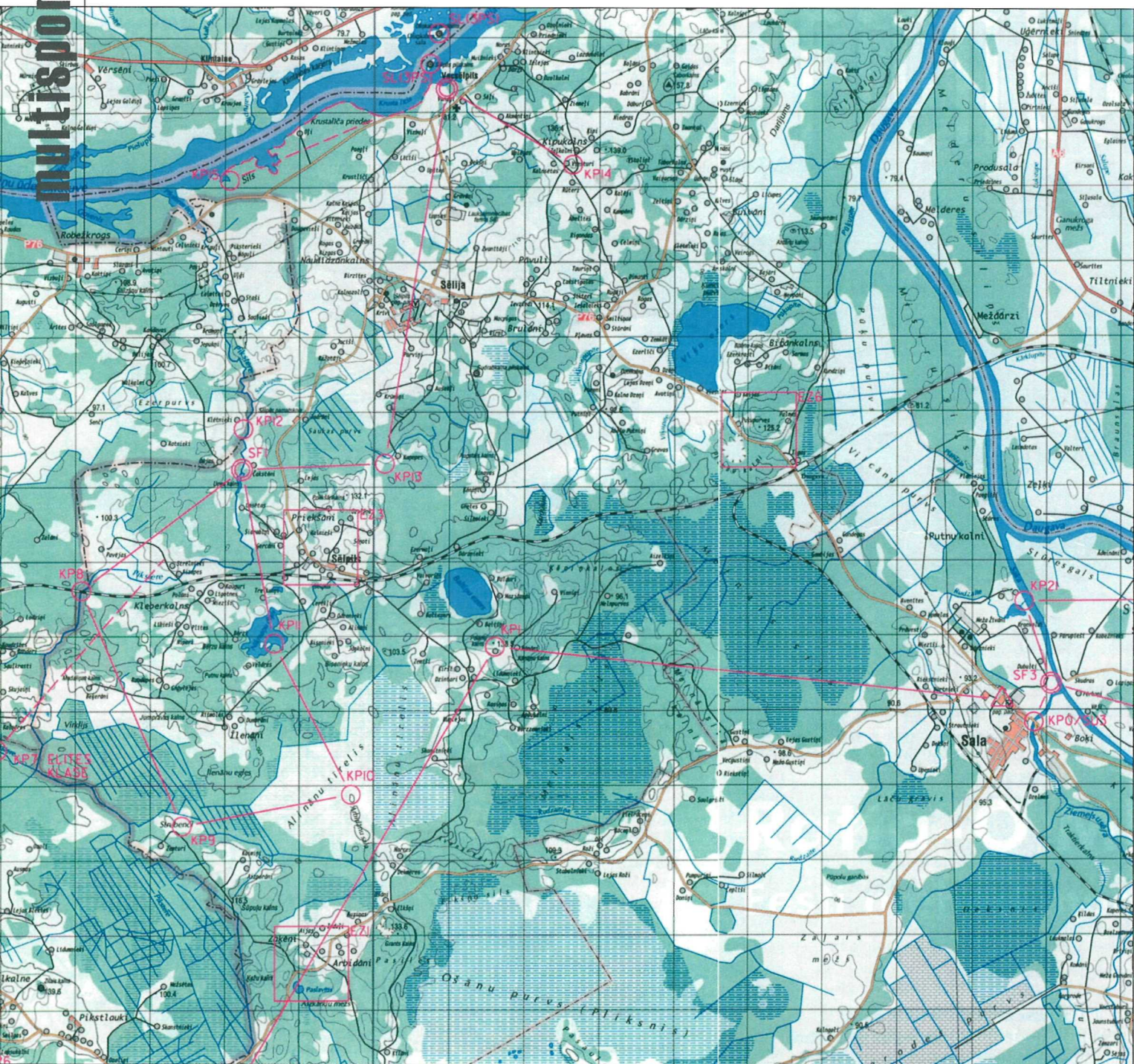
Oma kõige suuremad vead tegime just esimesel rattaorienteerumisetapil, samas oli see osa võistlusest, mis andis meile lõpuni püsinud edumaa teiste võistkondade ees.

Teel esimesse kolme rattapunkti ei suutnud me kuidagi omapäi liikuda, ikka tuli jälgida Guntars Mankuse juhitud lätlaste esi/eliitvõistkonda ja iga kord kirusime, kui olime jälle koos nendega kusagil pimedas metsas vales teel uitamas. Esimese KP läbisime 6. ndana, teise 3–4. kohal.

Teel 3. KP-sse läksime pooltel etapil lahku teistest võistkondadest, eksisime seejärel korra rajalt ning läbisime esimesed vee- ja võsatakistused kobraste kodumetsades. 3. KP legendiks olid varemed, täpsemalt kelder nendes. Tuhnisime läbi üsna mitu mahajäetud talukohta, enne kui see õige, keldriga, ette jäi. Koht paremustabelis selle punkti läbimise järel oli umbes 5.

Muidugi võis vigaderohkes liikumises süüdistada ka kaarti, mis oli Läti seiklusvõistlustele traditsiooniliselt hästi vana ja ebatäpne. Kaart pakkus nii palju mõistatamist ja tõlgendusvõimalusi, et 5. KP piirkonnas olid vist küll korraga seiklemas kõik 40 võistkonda — kes just alustamas oma eksirännakuid, kes jätkamas ja kes KP leidnuna just-just lahkumas. Just-just lahkumas oli meie võistkond. Tänu Randy kindlale juhtimisel ja Raini teravale intuitsioonile leidsime selle pöördelise punkti esimestena. Ülejäänud võistkonnad jäid sinna piirkonda veel pikaks ajaks — nii vähemalt tubliks tunniks. Siit KP-st sai alguse meie liidripositsioonil liikumine.

6. KP — puu keset (pimedat) metsa — leidsime päris hästi ja Rain läbis orava-testi hindele 5+. 7. etapp oli seevastu rattaraja raskeim — valida oli otseminekul umbes kilomeetrisel lõigul võsa rammimise või suure ringiga mööda võib-olla olematuid teid sõitmise vahel. Valisime esimese var-

andi. Küll Läti mets on lopsakas, eriti ratta- ga läbimisel! Mõnel hetkel tundus küll asi usna lootusetu — ees oli järjekordne kop- rakraav, siis toomingavõsa, mahakukkunud kuusk jne. Pressisime ennast läbi metsa ole- tatava KP suunas, öö oli jõudnud kella 3 juurde, uni hakkas peale tulema, sajatusi tuli igast suust usna tihedalt... Ja siis äkki märkasime tuld läbi metsa paistmas — kes ikka keset ööd lõket teeb kui mitte kohtu- nikud. Lõkkesuitsu ninna jõudmine äratas ka kõige unisemad võistkonnaliikmed ja rassistine 7. KP poole jätkus uue innuga.

lõppes tulemusega — pole mõtet aega rai- sata, ees ootab kaptenitele juba nägitud ujumisetapp. Eisaarmas Rain näitas ette, kuidas käib jõe ületamine +5-kraadise õhutemperatuuri ning sama sooja/külma vee korral. Väga lihtne — ülemine ots pal- jaks ja vette. Asju on soovitatav hoida pea kohal, et miskit kuiva hiljem selga oleks panna. Rain kiirsaarmana jõudis teha kogu- ni mitu ringi, et ka naisliikme ratas teisele kaldale saaks. Ujumisjärgseks ülessoojenda- miseks oli rattasõit vahetuspunkti SF1.

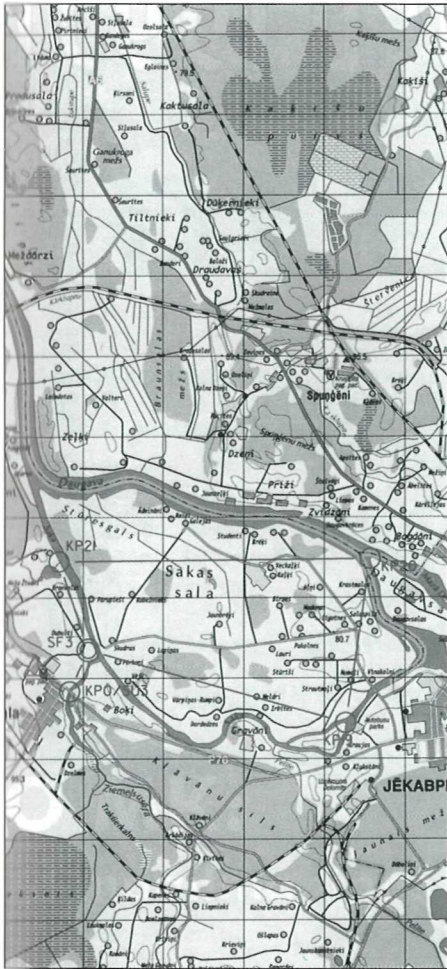
SF1-s tervitasid kohtunikud meid infoga, et oleme jätkuvalt esimesed. Edasi tuli näi- diskaardilt enda omale kanda jalgsimatka- rada. See kaardil, pöördusime tagasi pime- dusse KP-de jahile, seekord jalgratasteta.

Jalgsietapi ajal sai ööst uus päev. Mingeid

suuremaid eksimusi sellel võistlusosal meie võistkond ei teinud — vaid üks 20-minuti- line ring tuli, kuna uskumatud toomased ei võtnud kuuldale naisliikme väiteid teeklassi- de erinevuse kohta. Ühes kohas häirisid ka koerad liikumist mööda kõige õigemast tra- jektoori. 9.30-ks olime lõpetanud selle võistlusosa ja jõudnud tagasi SF1-sse.

Nüüd tuli lahendada Special Task 1 — Heiti ja Rain saadeti kõitega jõge ületama ja siis markeeritud rada pidi KP-ni 12, Randy ja Ruth süstaga üle kalatiigi, mille teises servas olevalt kaardilt tuli oma võist- luskardile kanda 13. KP asukoht. Peale ülesannete sooritamist sai võistkond jälle SF1-s kokku ja läks järjekordsele jalgratta- osale. See lõppes vahefinišis SF2.

Algas autokummidest ja leparoigastest

VX Zemgale 2003 eliitklassi tulemused:

1	Hekotek adventure	27:35:00
2	VX Club Team	31:31:00
3	Kuld_ga	35:47:00
4	E_j	36:10:00
5	Altima Lietuva	36:31:00
6	Jelgavas Maiznieks	36:53:00
7	R_gas 3-st_ru fabrika	37:12:00
8	Ar putniem	37:41:00
9	OK Mona	38:46:00
10	Idioti X	41:23:00
11	Red Fox	41:35:00
12	K_p_j	38:57:00
13	Nezv_ri	40:09:00
14	APIK	40:14:00
15	Eastcon	41:50:00
16	Pervak-Travel	42:48:00

parve ehitamine. Kuna kodutöö oli seekord suurepärase, sai parv korralik. Ka mõlad oli tasemel — need olime ise kodust kaasa võtnud. Heiti-Raini paar läks parvetama Plavinase veehoidlale eesmärgiga jõuda ühele seal olevatest saartest, et leida saarele pandud 3 punkti. Randy-Ruth paar sai ülesandeks käia 2 km kaugusel mahajäetud veski juures mägironimisharjutusi tegemas. Alguses oli küll hirm ja värin, kuidas saan hakkama minu jaoks täiesti proovimata kõite, karabiinide ja sirgete seinte maailmas, tänu Randy juhendamisele ja abile läks see ettevõtmine aga suurepäraselt. SF2-s ootasime ära meie merekaru ja seejärel vaheastid paarid osad. Parvuga Plavinase veehoidlalt liikumine tundus alul intensiivsele mõlamisele vaatamata küll olematu. Mingi

ime läbi saar siiski lähenes ja peidetud punktid leidsime kiiresti üles. Kogunesime taas SF2-s ja läksime ühiselt joonorienteerumisarjale peidetud KP-sid otsima.

Meie püüdlikkus oli suur, kuid siiski leidsime ainult ühe peidetud KP. Nagu pärast selgus, neid sellel viiekilomeetrisele lõigul rohkem polnudki, aga seda teadmata tuhnisime kogu ettenähtud raja ülihoolikalt läbi. Ainus sellel etapil olnud KP oli seevastu väga raskesti ligipääsetavas kohas — Plavinase veehoidla kaldal asuva kaljuas-tangu all. Raini ja Heiti ühistööna kõite ja karabiinide abil saadi ka sellest KP-st märke kontrollkaardile. Markeeritud raja lõppedes pingutasime kiirel sammul tagasi SF2-te, et hiljemalt 15.00 alustada tuliporienteerumist.

Tuliporienteerumine edenes meil päris jõudsalt. Kõik legendis ettenähtud teeristid ja käänakud tulid õigeaegselt ja KP-d leidsime samuti hästi. Sellel võistlusosal lubasime endale ka ööpäeva esimese magamispausi — 10 minuti pikkuse uinaku. Peale puhkust ei saanud kohe õiget hoogu üles ja kas seetõttu või väsimusest tegime üsna tobeda ning sel hetkel juba paanikat tekitava vea. Kõigepealt ei klappinud esimene legendis ettenähtud rist, kuid kuna edasised teeristid kuni punktipiirkonnani olid meile sobivatel kaugustel ja kujuga, liikusime KP-piirkonna poole edasi. Heiti väitis assotsiatsioonide võimuses olles keset metsa, et KP peab asuma varemtes 7 meetri kõrgusel. Metsast varemtes leida tundus aga lootusetu. Olime segaduses ning peale arupidamist pidasime kõige õigemaks minna tagasi kohta, kus olime viimati endas kindlad — ligi veerand tundi rattasõitu tagasi. Nüüd pidasime maha tõsisema arutelu ja analüüsi. Heureka! Süvenedes ühiselt põhjalikult tuliporienteerumise legendi, selgus, et KP pidi olema puu otsas, mitte varemtes. Metsas, kust KP-d enne otsinud olime, jätku puud selle riputamiseks aga küllaga. Mis muud, kui tagasi sinna, kust olime tulnud! Poole tunni möödudes olime samas kohas tagasi, kust olime segaduses lahkunud. Sellest 5 meetrit edasi liikudes nägime ka puu otsas rõõmsalt puna-valget tähist lehvimas! Hea, et niigi läks. Tuliporienteerumise lõpetasime enda planeeritust poolteist tundi hiljem, kell 19.30.

Edasised olid vähemalt naisliikmele raja ebameeldivaimad osad. Alpinismiharjutused sillal, jõel ning varemets olid küsimuste küsimus, kuid tänu võistkonnakaaslaste toetusele võis takistusriba läbimisel tunda uhkust — hakkama sain/saime!

Viimaseks rajas osaks oli kanuutamine — kõigepealt vastuvoolu mööda Saka jõe Daugavani, seejärel mööda Daugavat allavoolu ning siis jälle mööda Saka jõe ülesvoolu. Öö oli pime, külm ja tuuline, jõe vool kiire ning Saka jõgi madal. Vastuvoolu liikudes tegid põhitöö Heiti ja Randy, kes

vahelduva eduga kanuust jälle välja ronisid ja üle põlve vees sumbates kanuud vastuvoolu edasi vedasid. Kuna naisliikmele ei jätkunud ei mõla ega istekohta, oli minu põhiülesanne vagusi kanuupõhjas kükitada. Ühel hetkel oli mul nii lõputult külm ja ebameeldiv üha märkevastas kanuupõhjas olla, et pidasin targemaks jätta mehed kanuuga rahmeldama ja ise järgneda neile mööda kallast. Tuul ulgus ja kuulda oli võistkonnakaaslaste hõikeid ja seletamisi, kui nad ülesvoolu edasi püüdsid liikuda. Liikumine kaldaäärses dzhunglis oli samuti paras pingutus, kuid vähemalt sooja toov tegevus. Lõpuks saime kätte kanuu-etapi 1. KP.

Nüüd polnud mul enam pääsu — tuli usaldada end võistkonnakaaslaste hoolde ning võtta jälle sisse passiivne koht kanuupõhjas. Algas öuduste rada keset Daugava harujõgesid, mis tipnes meeletu mõlamisega, et mitte lasta tugeval jõevoolul meie kanuud vahutavasse kärestikku kanda. Saanud kaldaäärsesse vette kärestikku eest ohtusse kaugusesse tegime randumise, et selgitada välja, kuhu olime ööpimeduses jõudnud. Kõik tundus nii lootusetu, segane, külm ja ebameeldiv, et isegi kõige karastatum Rain ütles: „Sõidame selle kanuuga lihtsalt allavoolu, ükskõik kuhu, peasi, et siit öudusest minema saaks.“ Nii me tegimegi ja täiesti uskumatult jäi ette kanuutamise 2. KP — see, mis oli selle võistlusosa võtmekontrollpunkt. Peale selle KP läbimise võis juba varemalt hingata — kodusadamasse jõudmine ei tundunud enam nii ebarealsena ja määramatus kauguses olevat. Mõningad mõlamised läbi murdlainete, väikesed sekeldused kanuutamise 3. KP-ga ja juba paistiski sild, millelt olime oma kanuuringi alustanud.

Kohtunik teatas, et nüüd jätkake liikumist finišisse. Olime segaduses, sest tahtsime läbida ka supereliitsarjale mõeldud rajaosa. Kogu võistluse jooksul olime end hoidnud viimse jalgsietapi mõttel ja nüüd siis teataks loast minna otse finišisse! Hämmin-gus, pettumuses ja kergenduses võtsime suuna Sala koolimaja õuele, kus lõpuajaks fikseeriti meile 27 tundi ja 31 minutit.

Eestlaste võit sellel võistlusel oli tõeline sündmus. Heiti andis peale lõpetamist kohe välkintervjuu Läti päevalehele ja sõna, mida kõrv võistluskeskuses kogu aeg haaras oli „Igaunija“ (tõlkes 'Eesti') igas variandis.

Ka seekord osutus planeeritud rada väga raskeks — 40-tunnise kontrollaja sees lõpetas võistluse kümme võistkonda alustanud 40-st.

Sellekordsel tiimil oli see kolmandat korda Lätis seigelda. Kõigi ühise arvamuse kohaselt oli seekordne võistlus parim nii korralduslikult kui ka raja poolest. Oma osa positiivsesse hinnangusse andis ka suurepärase päkseline sügisilm ja väga kaunis loodus.

EOL 2003. AASTA EDETABEL

ÜLDTABEL ALATES LK 35

KLASSIDE TABELITE PARIMAD:

D12

13797 Kerstin Uiboupin	11	18.94	14
23896 Agnes Vask	12	17.46	11
34259 Jane Lauter	12	16.92	19

D14

13134 Karmen Alnek	14	39.19	12
24486 Piibe Tammemäe	13	37.50	21
34304 Adele Puusalu	13	37.28	16

D16

11427 Ly Trei	15	62.70	25
23375 Kati Rooni	16	59.47	11
34238 Eleri Hirv	15	58.61	18

D18

13374 Kadri Uiboupin	17	78.45	16
23700 Tais Leontenko	17	68.34	27
33649 Merliis Sulg	18	64.11	26

D20

12302 Eveli Saue	19	90.30	7
21411 Annika Rihma	19	84.85	10
33411 Piret Klade	20	81.13	11

D35

1278 Meeli Kerem	38	70.55	16
21357 Mirjam Heinmann	35	65.04	16
33180 Pilvi-Heli Vettik	39	63.69	19

D40

1183 Marje Viirmann	43	70.53	14
2140 Tiina Oras	42	66.97	15
32780 Sarmite Sild	41	64.89	13

D45

12537 Eha Tolm	48	57.28	12
22480 Ene Sulg	48	56.32	19
33235 Anne Arold	49	49.25	19

D50

1925 Liivi Parik	52	51.16	14
21015 Niina Karnit	51	50.30	19
3946 Anu Saue	53	49.95	13

D55

1311 Viiu Rebane	57	45.58	10
2304 Virve Orav	56	44.27	14
3532 Malle Viilma	58	30.51	6

D60

1235 Ira Saar	60	38.81	8
2146 Maie Abram	64	36.07	13
34316 Tiiu Vene	60	33.58	9

D65

1300 Ilse Uus	65	28.19	6
2449 Imbi Kaasik	70	27.34	6
32104 Elga Adrat	67	26.40	5

H12

13660 Kenny Kivikas	12	19.47	14
23701 Aleksandr Shved	11	16.06	18
34246 Tauno Tiirats	12	15.97	15

H14

13376 Uku Rooni	14	33.13	4
23467 Lauri Sild	13	32.80	20
34466 Ain Roosimägi	14	29.13	11

H16

13466 Timo Sild	15	66.39	21
21490 Martin Simpson	16	61.47	25
33381 Tõnis Uiboupin	15	60.12	20

H18

11495 Alar Assor	18	82.05	17
23397 Markus Puusepp	17	81.04	12
33392 Lauri Malsroos	17	80.38	14

H20

13659 Jürgen Einpaul	20	75.92	14
23409 Tõnis Vaiksaar	19	75.57	7
33379 Riho Taba	18	74.57	7

H35

11102 Neeme Loorits	35	80.95	12
2738 Priit Pääslane	36	79.79	6
34102 Tenno Alamaa	37	77.32	19

H40

1303 Tiit Tali	43	80.10	6
21275 Jaanus Reha	44	75.88	11
3212 Tõnu Tänav	40	69.44	6

H45

1240 Rein Rooni	46	68.27	12
21310 Kaljo Julge	46	63.32	12
3361 Paul Poopuu	45	62.51	10

H50

1721 Andres Käär	51	59.39	6
2354 Kulno Voolaid	50	59.31	16
383 Koit Paasma	53	58.69	11

H55

1188 Ülo Vainura	57	54.70	16
2972 Mati Kall mets	56	49.78	18
3122 Mihkel Mälter	58	47.61	14

H60

1462 Georg Sooberg	62	44.88	21
21677 Mihhail Taivere	63	44.87	14
3104 Kalju Tilk	62	42.44	21

H65

12253 Ain Relo	65	34.83	12
2676 Heino Mardiste	67	33.86	7
3435 Heino Peeterson	66	32.41	10

H70

1965 Harry Heinrichsen	70	25.74	6
2111 Arne Kivistik	70	24.08	6
3165 Heino Heinloo	72	23.60	12

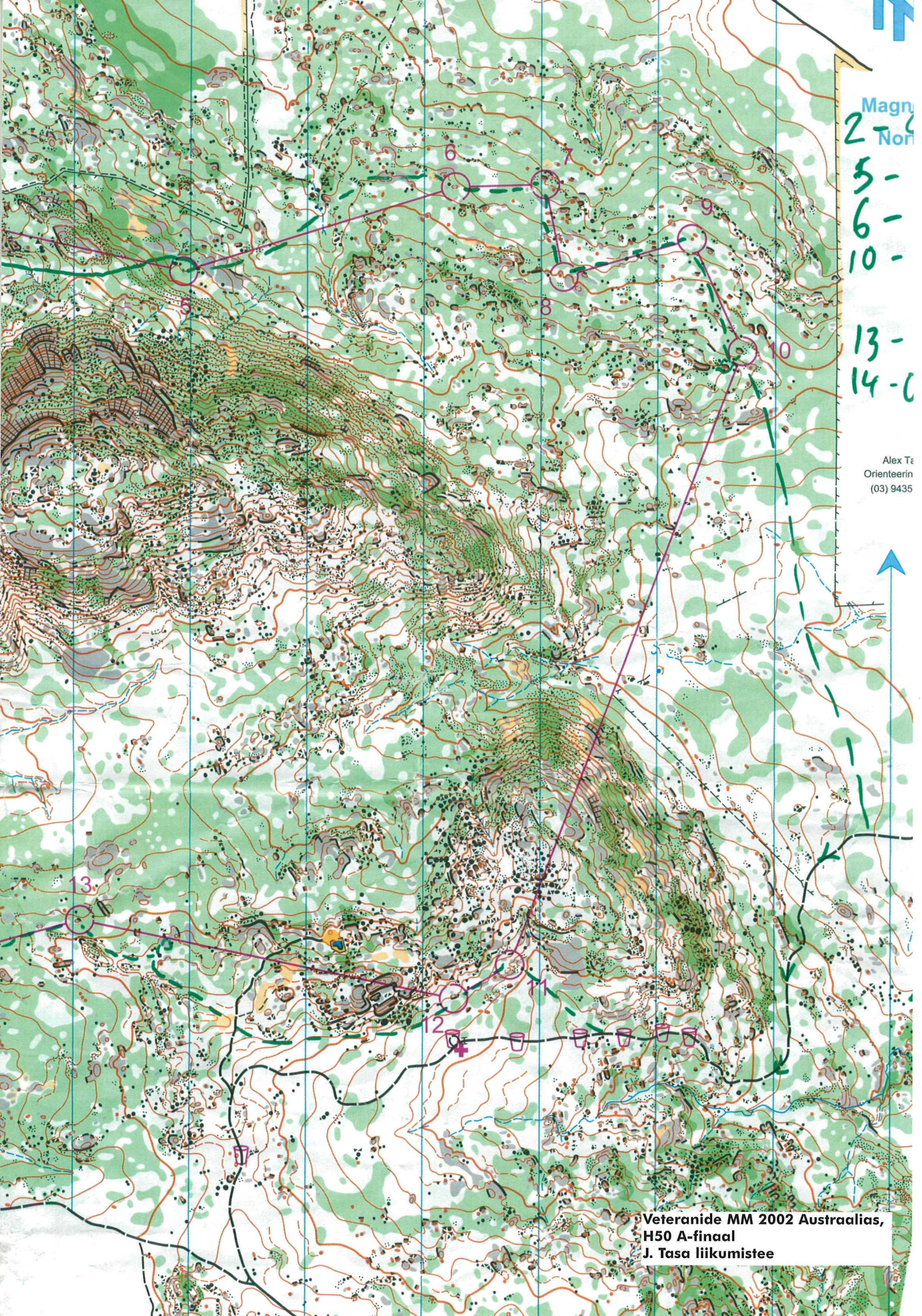
EDETABELI VEERGUDE SELETUSED

LÜHENDID VEERGUDE KOHAL:

- va — vanus
 eep — eelmise edetabeli punktid
 ep1 — edetabel 1
 ep2 — edetabel 2
 v1 — parim võistlus
 p1 — parim punkt
 ko — arvesseminevate võistluste arv

2003. A. EDETABELIVÕISTLUSED:

2002. aasta edetabel
- Karjalaskevõistlus
- Lihavõttesprint
- Peko kevad 1. päev
- Peko kevad 2. päev
- Metssiga 1. päev
- Metssiga 2. päev
- Ilves-3 1. päev
- Ilves-3 2. päev
- Põhjamaade MV, sprint
- Põhjamaade MV, tava
- Põhjamaade MV, lühi
- Tallinna MV
- Virumaa O-jooks
- Tartu kevad 1. päev
- Tartu kevad 2. päev
- JOKA GP 1. päev
- JOKA GP 2. päev
- Balti MV
- Eesti MV lühirada
- Lõuna-Eesti KV
- Euroopa noorte MV, sprint
- Euroopa noorte MV, pikk rada
- Suvejooks 1. päev
- Suvejooks 2. päev
- Läänemaa MV
- Maaspordimängud
- 4EST 1. päev
- 4EST 2. päev
- 4EST 3. päev
- Juunioride MM lühi
- Juunioride MM tava
- MM sprint
- MM tava
- MM lühi
- Koprarikas 1. p.
- Koprarikas 2. p.
- Peraküla 2003 1. p.
- Eesti MV sprint
- Eesti MV tava
- Lääne-Virumaa MV
- Lahemaa Karikas
- Rapla maakonna MV
- Hiiumaa KV 1. p.
- Hiiumaa KV 2. p.
- EST-LAT-LIT noortematsh
- Suunto Games 1. päev
- Suunto Games 2. päev
- Põlvamaa MV
- Eesti MV pikk rada
- Pärnumaa MV

- Magn
2 - Nor
5 -
6 -
10 -
13 -
14 - C

Alex Te
Orienteerin
(03) 9435

Veteranide MM 2002 Austraalias,
H50 A-finaal
J. Tasa liikumistee

Table with columns: Jrk, kood, nimi, va, eep, ep2, v1, v2, v3, v4, v5, p1, p2, p3, p4, p5, ko, and names of participants with their respective times and positions.

*Magusaid
Jõulusaare
Orienteerujatele!*

Magusad jõulud aastast 1806